

Oorlogsdagboek [1943](#), [1944](#), [1945](#)

S JULIANA.

30-31 dagen

weer recht
dat Himmler
overgave aange
an Engelant
naar het se
ord met toestand
gaceu-gemeenten
god zijn. Goring
schotter zijn af
wissel soude
overgedragen op
decapiteerde
elintan van drama
in de Duitse hand
geworpen heeft en
at probeerde om te
wissel is nog niet
tintchen is in ambikaan
khaandag hebben
eest afgeworpen
beiden en
taaal middelen

31 dagen

Berlijn is gevallen
Duits is de afvolger van
Hitler. die suk gekulmoord
heeft.

MEI 1945

DONDERDAG 3

Vannavond kwam
de bericht dat de Duitse
schotland en Duitse
keest. Duit stangt de capit
eure. heeft. hebben. W
ben de hule avond de h
de (Laatste Kwartier) Tomby

VRIJDAG 4

veral pan en de vlag
mit. Iederkents blij. r
Nederlands is vrij. r
jaar slavernij. Uok
Duitschland loopt
eindje. Hier lig. om
op's oofdenblik. om
kwaerkerpl. die de pij
van Cherbourg naar
aan moe set leggen
thuis

ZATERDA

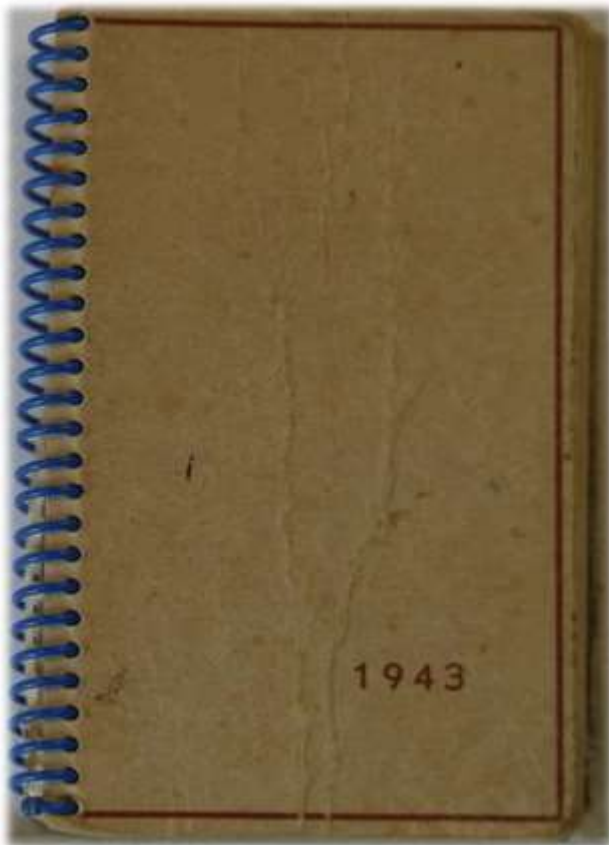
MEMOR

Dagboek van Bets van Driel.

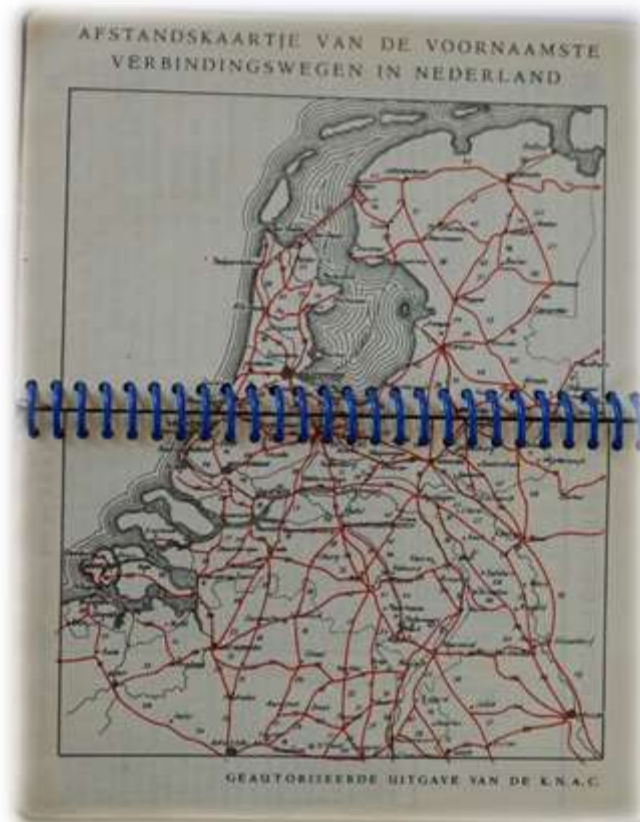
In de nalatenschap van tante Betsie (30-12-1922 / 26-2-2017) zat een doosje met correspondentie en drie agenda's uit de laatste oorlogsjaren. In deze agenda's bleek ze een dagboekje te hebben bijgehouden. De gebeurtenissen spelen zich af in Gendt in de Betuwe en diverse plaatsen in de achterhoek.

17 juli 1943

Persoonlijk memorandum
Elisabeth Adriana Maria v. Driel
Leemstraat 80 Gendt
Huis-telefoon: K8802-251
Persoonsbewijs: Nr N53 No012248
Bij ongeval of ziekte waarschuwen:
J.M. v. Driel Leemstraat 80 Gendt

Telefoonnummers
Huize "Maria"
Delden 325
K8808.241

Riet van Driel
Ginneken bij Breda
Meisjesopleiding

Agatha Loef 28 Aug

Bets Gasthuizen
Zevenaar, Karstraat 5
~~7 Mei~~ 21-15 April 19

Kit Witjes
Zevenaar, Ooy C.102
7 Mei 21

Betsie Jansen
~~Loe bij Didam~~ Loil bij Didam D52

Vrijdag 1 januari 1943

Wat zal 1943 ons brengen. Hopelijk 't einde van de oorlog Vandaag akelig koud en nat weer

3 zondag

Vanmiddag dansles wel gezellig tamelijk goed weer

5 dinsdag

Jan van Driel

6 woensdag

Koud weer. 't Vriest. 't Gaat slecht voor de Duitscher in Rusland.

Donderdag 7

Vannacht heeft 't gesneeuwd de heele morgen viel een fijne jachtsneeuw en 't is nog verschrikkelijk koud

10 zondag

Erg koud. Vanmiddag weer pech met de fiets op de dansles kalm

11 maandag

Vanmiddag begon het te regenen 't dooit nu goed Tonnie weer naar Engelen

17 zondag

Bal. Reuze lol gehad vooral na afloop in de stad waren kwart na twaalf thuis

20 woensdag

Een prinses geboren Margriet Francisca De Nederlandsche koopvaardij is peet

Zaterdag 30

10^e verjaardag van de machtsovername van de NSDAP in Duitschland Om 12 uur sprak Göering en 's middags Goebbels. De oorlog nadert haar dramatisch hoogtepunt

Maandag 1 februari

Oprichting van de Vennootschap onder Firma Fa J.M. v. Driel en Zonen

3 woensdag

Val van Stalingrad het 8^e leger en Roemeense en Kroatische divisie 24 generaals. 4 dagen rouw.

Donderdag 4

Gisteravond onophoudelijke activiteit van de Raf. Doel hamburg Achter Nijmegen Hees een vliegtuig brandend neergestort

7 zondag

[Generaal Sijffard](#) vermoord

10 woensdag

In Rusland gaat het ook hard Koersk werd ook veroverd

Donderdag 11

Er doen van allerlei geruchten de ronde dat jongens tussen 18 en 24 worden opgepakt in de grote steden

Zaterdag 13

Van de week zijn secretaris [Reydon](#) en zijn echtgenote vermoord en een W.A. man werd neergeschoten in Haarlem ook in Nijmegen werd een NSBer neergeschoten.

14 zondag

Eindles v.d. danscursus Erge wind Niet veel aan

15 maandag

Gedenkdag W.v.K.22

Rostov heroverd

16 dinsdag

Excursie Delden

Weer terug van Delden Erg voldaan en reuze lol gehad. Een erg mooie omgeving Ideaal vacantieoord

Vrijdag 19

Göebbels heeft een rede gehouden waarin hij het Duitsche vroeg of ze nog in de Führer vertrouwden waarop de Nazi's antwoordde 'Befiell Führer wir folgen.' Ze hebben het hoogtepunt van hysterie bereikt. Voor ons was deze vertooning tekenent.

21 zondag

Vanmorgen een brief van de bisschop die bevatte een protestschrijven aan de Reichscommissaris tegen de behandeling der Joden en ~~weg~~ de slavenjacht op de mannelijke jeugd

Zaterdag 27

Van allerlei geruchten doen de ronde die ee meeste van alle verzinsels bevatten.

28 zondag

Eindbal 't is vandaag stralend lenteweer 't bal was sloom de stemming dan

Zondag 2 maart

Vielen Jahren Peet Taboe (?) Rzef veroverd. Gisternacht Berlijn schwer angegriffen mit Bomben

Vrijdag 5

Vandaag eindbal dansles Gendt. 't Was een knalavond geweldig druk in de lucht maar wij hebben niks gehoord

Zaterdag 6

Vandaag komt Tonny met 3 dagen urlaub Gisteravond Berlijn Essen en Keulen gebombardeerd. Er zijn 1500 vliegtuigen geweest. 3 zijn er neergeschoten. O.a. in Elst in Bommel zijn nog parachutisten neergekomen

7 zondag

Veertigurengebed Vastenbrief was erg mooi

9 dinsdag

Tonnie weer terug

Zaterdag 13

Gisteravond was 't weer druk in de lucht. Er zijn veel vliegtuigen gevallen en de piloten verbrand Ziel was Essen Vandaag J.H.W.L.S.M. zich melden voor Deutschland Men zegt dar er meer zullen volgen.

15 maandag

Begin van de schoonmaak Prachtig weer De Duitschers hebben Charkov weer veroverd

Vrijdag 19

Grootvader ziek Hij werd vandaag uit voorzorg bediend

Zaterdag 20

De heele week geen Tommie gehoord. Briefjes van 1000 + 500 aan de circulatie onttrokken. Alleen zij die ze verantwoorden kunnen krijgen ze uitbetaald. Een maatregel tegen de zwarte handelaren

23 dinsdag

Mgr. Diepen overleden wordt vandaag begraven.

24 woensdag

Bij Oom Piet wer d de derde zoon geboren (Pieter Jacobus Johannes

Zaterdag 27

Gisteravond waren er weer Tommies In Wageningen zijn bommen gevallen veel schade en dooden. In Gaanderen zijn verschillende boerderijen afgebrand.

Zondag 4 april

Tante Marie Jarig

Gisterenavond actie van de R.A.F. Vlak boven ons huis werd een vliegtuig in brand geschoten Men heeft er wel 8 zien vallen Doel was Essen

5 maandag

Prachtig weer

6 dinsdag

Echt April buig koud en erge wind

7 woensdag

Zware storm regen en buien

Zaterdag 10

Grootvader vanmiddag gestorven om 6 uur

13 dinsdag

Grootvader begraven

26 maandag

Slecht weer met de Paasdagen. Vanmiddag Goldene Stad ge <27 Dinsdag> zien "Alleen op de wereld Vannacht hevige aanval op Duisburg

Donderdag 29

Vanmiddag kwam het bericht dat het Nederlandsche leger weder in krijgsgevangenschap wordt weggevoerd Op verschillende plaatsen staking.

Zaterdag 1 mei

Om 11 uur plaats bespreken De mooiste oogen van de wereld. In de vereeniging Politie standrecht afgekondigd Verboden om tusschen 8 uur 's avonds en 6 's morgens op straat te zijn. Samenscholing verboden. De 8ste Mei moet het beroepsleger zich melden

2 zondag

8 uur binnen <...> druk in de weer. Goed weer alles vol van wat de dag van morgen brengen zal

3 maandag

Alles rustig Op verschillende plaatsen werd er gestaakt maar na herhaalde aanmaningen gingen de meeste weer aan de arbeid

4 dinsdag

Gisteravond stond er een hele lijst in de krant van terechtgestelden o.a. Een student Frederiks en gebr. V.d. Veer uit Nijmegen wegens het opstellen en drukken van stakingspamfletten. Zij waren 21,-22 -23 jaar oud verschrikkelijk.

Donderdag 6

Wij moeten deze keer met het rantsoen boter 24 dagen doen eens zo lang omdat de boeren niet geleverd hebben

Vrijdag 7

Deze week ook geen vleesch en het rantsoen wordt op 4 weken gesteld ook omdat de boeren niet geleverd hebben

Zaterdag 8

Gisteren hebben zich de studenten moeten melden Als zij dit niet deden zouden de ouders of voogden aansprakelijk gesteld worden. Men zegt dat er zich slechts 40% gemeld heeft.

9 zondag

Van de beroeps hebben er zich niet veel gemeld Nu moet zich alle jongens tusschen 18 – 35 jaar melden voor de arbeidsinzet

10 maandag

Zaterdagmorgen kwam het bericht Tunis en Bizert veroverd. Wij snakken alle naar de bevrijding

11 dinsdag

Oproep tot aanmelding van alle jongemannen die in 1921 geboren zijn

12 woensdag

Het Afrika Corps op Tunis heeft zich overgegeven. [Generaal von Arnim](#) krijgsgevangen

Vrijdag 14

Vandaag moesten de jongens zich melden. Zij die een Ausweis hebben kunnen hier blijven de rest moet Maandag naar Dortmund

Zaterdag 15

W.K. 21

Harry Schaars moet Vrijdag naar Dortmund Alle radiotoestellen werden verbeurd verklaard en moeten ingeleverd worden. Van Donderdag op Vrijdag nacht werden in Huissen brandbommen uitgeworpen. De kerk de halve school en 8 huizen totaal uitgebrand 2 dooden

16 zondag

Brief van de bisschop Fel protest tegen het nationaal socialisme de wegvoering van de mannen naar Duitschland 's avonds 11 uur binden

17 maandag

Door RAF is de [Eder en Mohn dam](#) gebombardeerd Er zijn groot bressen in de dam geslagen Een groot reservoir met 200 miljoen ton water <18 dinsdag> loopt leeg. Een vloedgolf baant zich een weg door het Ruhrdal Dortmund Kassel en de haven v. Duis- <19 woensdag> burg worden bedreigt Fabrieken spoorwegen energiebedrijven werden vernield

Zaterdag 29

Van de week 3 nachten Luftangriff auf Deutschland. Ze zijn naar Dortmund Dusseldorf en Duisburg De zwaarste aanval van de oorlog.

30 zondag

Vannacht weer actie van RAF Doel was Wuppertal De bombardementen worden steeds verschrikkelijker

31 maandag

Riet 19

Gisteravond verjaringsfeestje van Riet gevierd. 's Avonds nog gedanst

Donderdag 3 juni

Het regent dat 't giet Vanmiddag Concours Hippique in Elst 't was echt een gezegende week Later op de middag klaarde het echter op en scheen de zon nog

Zaterdag 5

De jongens van de jaren 1920, 1921, 1922, 1923, 1924. Hebben zich tot dusver moeten melden Ook vele militairen hebben zich moeten melden

6 zondag

't is weer zondag Regen! Regen! Gisteravond half acht Pastoor de Roever overleden

7 maandag

Vandaag de radio weggebracht. Er doen nu allerlei geruchten de ronde

8 dinsdag

Kapelaan Matthijssen benoemd tot Pastoor te Heteren Dek. Elst

9 woensdag

Plechtige uitvaart van Pastoor de Roever

Donderdag 10

Vandaag moesten zich 6 jongens uit Gendt melden voor krijgsgevangenschap Jan Roelofs is ook verdwenen

Vrijdag 11

Het is vreselijk in de stad met de groentenschaarste Drommen menschen stroomen naar Lent en Bemmelen om wat op te scharrelen

Zaterdag 12

Vannacht weer vliegtuigen Wij hebben er wel 5 zien vallen Doel was ~~Essen~~ Duisburg Pinksteren De Kersen en aardbeien zijn rijp In Netterden Braamt Zeddam zijn vliegtuigen gevallen

13 zondag

23 jaar

Vannacht weer vliegtuigen Erg winderig weer. 's Avonds mooi

14 maandag

Donker buiig weer 's avonds klaarde het op en was 't mooi

15 dinsdag

Bij de actie van R.A.F. in 't laatste weekend zijn Kiel en Bremen getroffen.

16 woensdag

Nu moeten alle jongens van 18-25 weg. Kwam er toch maar gauw hulp voor dat de jongens weg zijn. Het wordt te erg.

Donderdag 17

't is zo'n slecht weer dat er van de kersen niks terecht komt. 't Is verschrikkelijk zoveel jongens er naar Duitschland moeten en zoo jong nog 19 j Vandaag jam gemaakt

Vrijdag 18

Vandaag goed weer 's middags dreigde 't wel maar 't ging toch goed.

Zaterdag 19

Vanmorgen om acht uur zijn de jongens van 19 j vertrokken naar Westphalen. Gisteren om +/- 11 uur begon 't te regenen en te waaien en vandaag is 't nog zo'n hondenweer.

20 zondag

Grootmoeder / Rimmie Hylkema

Ongelooflijk maar waar vandaag is het prachtig weer. 's Middags kersen eten geweest bij tante Ciele. 't Mysterie van het bakkertje onthult.

21 maandag

't is weer knudde regen en nog eens regen

22 dinsdag

Krefeld

Mooi weer. Om een uur of elf kwamen hier groot geallieerde formaties over. 1 vliegtuig werd aangeschoten. Mooi op een rijtje kwam sprong de bemanning er uit. In Doorne- <23 woensdag Ans 25 Essen> burg zijn er wat terecht gekomen zijn De dokter van Doorneburg is

opgehaald door de Gestapo. Vannacht weer hevige actie in de lucht. Verschillende omlaag gekomen

Donderdag 24

Prachtig weer

Vrijdag 25

Moeder

Gestapo in Gendt om 5 jongens te waarschuwen zich alsnog aan te melden. De laatste nachten veel vliegtuigen gehoord maar meer veraf.

27 zondag

Concours Hippique Nijmegen Goed weer maar koud

28 maandag

Koud

29 dinsdag

Koud Vliegtuigen in de verte vannacht

30 woensdag

Overall in 't land zijn er dokters opgehaald in Bemmeloord ook. Goed weer Jam gemaakt

Vrijdag 2 juli

Nu moeten alle jongens van 19-20 j 1923 weg

Zaterdag 3

Koud weer Ik heb een beetje griep Er wordt nog steeds jacht gemaakt op de dokters. Op verschillende plaatsen ontbreekt de geneeskundige hulp De stadsmenschen zitten zonder aard. Groente en fruit er mag niets vervoerd alles wordt in beslag genomen.

4 zondag

G Berendsen

Vandaag vertrekt Wim K.

5 maandag

Riet naar Bouvigne

Onderweg Coba Kloppers opgepikt en op de trein gezet

Donderdag 8

Vandaag is Jo Aarntzen en Basten vertrokken

14 woensdag

7 Juli Verschillende dokters zijn teruggekomen men zegt met een kaal hoofd

Donderdag 15

8 juli Commissaris van politie neer geschoten. Hij werd ernstig gewond

Marietje Hoogveld

Zaterdag 17

10 juli Engelsche troepen op Sicilië geland Zware slag in Rusland bij Belgorod en Urel De Duitschers zijn veel tanks en vliegtuigen verloren

18 zondag

11 juli De hele dag slecht weer Thuis blijven

19 maandag

Tonny vakantie Gonnies examen

Donderdag 22

Jongens van de lichte 1922 oproepen landbouw ausweis geeft 4 maanden uitstel

Zaterdag 24

Cicilië ~~gepakt~~ driekwart bezet Palermo bezet

25 zondag
Naar Apeldoorn geweest. Schitterend weer. Vannacht Hamburg gebombardeerd zwaarste aanval van de oorlog

26 maandag
De Duce heeft zijn ontslag genomen [Maarschalk Badoglio](#) is chef der regering geworden Hedennacht Essen Keulen en Hamburg gebombardeerd

27 dinsdag
Onrust in Italië. Vredesbetogingen Fascistische partij op geheven Ethy Braam getrouwd

28 woensdag
Een onophoudelijk bombardement op Duitsland Overdag de Amerikanen 's nachts de Engelsen

Donderdag 29
Al weken lang schitterend warm zomerweer maar droog alles verdroogd

Vrijdag 30
Vanmorgen met 3000 vliegtuigen naar Kassel. In Angeren een Amerikaans vliegtuig neergestort. Veel Duitse jagers zijn er in de buurt <zaterdag 31> gevallen Van de week is Hamburg 7 maal aangevallen. Ook Warmemunden Kassel en verschillende andere plaatsen en vliegvelden gebombardeerd.

Zondag 1 augustus
Snikheet Vanmorgen dreigde er onweer maar 't is toch weer uit elkaar gewaaid.

4 woensdag
Gisteren weer een aanval gedaan op Hamburg

Donderdag 5
Vandaag Azel Belgorod en Catania

8 zondag
Vandaag naar Bouvigne. Wij hadden geen mooi weer maar we hebben er toch geen spijt van

9 maandag
Vandaag terug

Vrijdag 13
Riet heeft een paar dagen vakantie

15 zondag
Gezellig avond gehouden Riet thuis

Donderdag 19
Riek Cornelissen

22 zondag
Fuif bij Riek Cornelissen

24 dinsdag
Zware aanval op berlijn

Zaterdag 28
Er gaan geruchten dat we hier Duitse vrouwen en kinderen krijgen ingekwartierd. Van de week is Charkow gevallen

29 zondag
Koning Boris overleden fuif bij Agatha

30 maandag

Maria v. Heck Grootmoeder overleden

Donderdag 2 september

Tweeling Willems 1 jaar

Vrijdag 3

Wilhelmina Braam Engelse invasie op Calabrië

5 zondag

De laatste tijd geregeld aanvallen op spoorwegknooppunten en vliegvelden in Italië

8 woensdag

Theo Evers

Onvoorwaardelijke overgave van Italië Amerikaans troepen op verschillende plaatsen geland. De wapenstilstand was reeds 3 september getekend

Donderdag 9

Stalino(?) en 't gehele Donetzbekken in Russische handen. We hebben al een week prachtig najaarweer

12 zondag

Vandaag schitterend weer

13 maandag

De Russen rukken op naar Kiev In Italië hevige strijd bij Salerno. Vanavond een verschrikkelijke stortbui een ware wokbreuk met onweer gepaard

15 woensdag

De Russen hebben Briansk veroverd De toestand bij Salerno is nog zeer kritiek

Donderdag 16

De Russen hebben Noworossiëk veroverd. De Engelsen Amerikanen zijn tot het offensief overgegaan bij Salerno en hebben de Duitsers teruggeslagen.

Zaterdag 18

Bij Hylkema een dochttertje geboren Maria

19 zondag

Naar de Achterhoek geweest. Bij Brinks 't Tolhuis Montferland en 't Puske aangestoken en tot slot de Beekse kermis reuze lol gehad

Zaterdag 25

In Rusland trekken de Duitsers nog steeds terug. De Russen hebben Smolensk bezet en zijn tot dicht bij Kiev en Dnjepropetrovsk

26 zondag

Ans en Ginnie

Naar Engelen geweest. Nijs gearresteerd

28 dinsdag

Er schijnt in Nijmegen een heel geheime organisatie ontdekt te zijn. Men zegt dat er reeds zo'n 70 arrestaties verricht <29 woensdag Grootvader> te zijn w.o. politie geestelijken en Dr v.d.Vugt

Donderdag 30

Tonny 15

Vrijdag 1 oktober

De jongens zijn druk aan 't appelen plukken. De goudreinetten zijn erg mooi en grof

Zaterdag 2

't gaat hard in Rusland en Italië Napels is gevallen. De N.S.B.ers hebben geweren en revolvers gekregen Er zijn er weer 19 neergeschoten voor Posthuma en Seyffard

10 zondag

Nijmeegse Kermis Naar de film geweest Ik pas wel op je vrouw van Heinz Rühman Vanmiddag waren er vlieg- <11 mandag Hoogveld> tuigen er werd nog geschoten, in de stad was luchtalarm. Enschede moet gisteren ernstig getroffen zijn men zegt wel 300 doden In de krant stond ruim 110

Vrijdag 15

We hebben de laatste weken erg mooi weer

Zaterdag 16

Erg koud somber weer De buurvrouw is jarig We horen bijna niets meer van de oorlog. Er wordt overal wel hevig gevochten

24 zondag

Naar Reeth geweest

25 maandag

Er valt een akelige miezerige stuifregen

26 dinsdag

In Rusland wordt hevig gevochten bij Kremetsjoeg en Melitiopol

Zaterdag 30

In Wageningen en in Varseveld een N.S.B.er neergeschoten Tonny thuis tot 2 Nov.

Maandag 1 november

Frans 24

Prachtig weer met de zondagen

Donderdag 4

Gisteravond weer actie in de lucht. Er zijn wel 3000 vliegtuigen geweest o.a. werd Wupperthal aangevallen

Vrijdag 5

Er waren vanmorgen Amerikanen in de lucht

Zaterdag 6

Vannacht hard gevoren Vanmiddag begon 't te regenen gelukkig maar want we zitten al een hele week haast zonder water. We horen bijne niets van de oorlog

10 woensdag ~~Vader~~

Riet thuis tot 22 Nov.

Donderdag 11

Vader

Een gezellige avond zat te snoepen en te drinken

14 zondag

Gezellig gedanst. Erg koud weer

16 dinsdag

Alle textielpunten ongeldig Men kan nu alleen wat krijgen op speciale vergunning die alleen verstrekt worden als men kan aantonen dat men niets anders meer heeft.

Donderdag 18

Vanmorgen in Bemmel 4 jongens opgehaald Vanavond van Hal 't hele distributiekantoor doorzocht Coby Braam verhoord en ontslagen

Vrijdag 19

Geweldige actie in de lucht vliegende fortent Bij Arnhem De Steeg en Doesburg zijn bommen gevallen Ook verschillende jagers gekeukeld

21 zondag

Geert Schneemann gesneuveld

22 maandag

Riet vertrokken Vanavond 's avonds stormde 't erg en was 't erg druk in de lucht er werd hevig geschoten

24 woensdag

De eerste avond sedert weken dat we geen vliegtuigen horen

Donderdag 25

Goebbels zegt dat 't nu te erg wordt met de luchtterreur Er zal met vergelding begonnen worden.

Vrijdag 26

Vanmiddag was 't weer druk in de lucht Ook vannacht moeten ze erg gevlogen hebben

Zaterdag 27

Gisteravond ong. 12 uur weer een luchtgevecht Men heeft er 2 zien vallen Er zijn weer verschillende ambtenaren van de distributie opgehaald. De jongens uit Bemmelen zijn naar Duitschland getransporteerd

28 zondag

't heeft de hele dag geregend

Woensdag 1 december

Berendsen en Hendriks zijn hier aan 't ~~dansen~~ schilderen 't wordt erg mooi

Donderdag 2

[Drie mogendheden conferentie](#) Roosevelt Churchill Stalin en Tjang Kai Tsek heeft plaats gehad wat zal er nu volgen

Vrijdag 3

Er gaat geen dag of nacht voorbij of ze zijn er de Tommies

Zaterdag 4

Men zegt dat de hospitaalsoldaten opgeroepen zijn voor dienst ook de jongens met landbouwasweis moeten zich melden. Een treurige sinterklaas dit jaar Berlijn moet zwaar getroffen zijn

5 zondag

Overdag erg koud. 's Nachts vriest 't lekker alles is met rijp bedekt Erg mooi

7 dinsdag

't dooit alweer

8 woensdag

Van de week geen vliegtuigen gehoord

Vrijdag 10

Vanmiddag is er een schip op de Waal bij Banning in brand geschoten Ze waren heel laag 't ging er geweldig op Ook bij Lobith zijn er <zaterdag 11> twee schepen in de grond geboord. De jongens van lichte 1922 moeten 4 januari naar Essen 't vriest weer een dag of wat.

19 zondag

Hondenweer Een zuidwesterstorm met regen buien

22 woensdag

Tonnie afgehaald

Donderdag 23

Van Berlijn moet reeds 2 derden verwoest zijn Verschrikkelijk toch

Vrijdag 24

Vannacht weer naar berlijn geweest

Zaterdag 25

De 4^e oorlogskerstmis Tonny en Riet allebei thuis. Gezellige avond

26 zondag

Vanmiddag naar de stad geweest maar waren te laat voor de film wat echter niet erg was

Donderdag 30

't jaar spoed ten einde 't Is voor vele mensen een zwaar jaar geweest een jaar van bloed en tranen

Vrijdag 31

Bets van Driel

Wat worden we oud weer een jaar er bij Ik ben goed bedacht 's Avonds van Oud in Nieuw gevierd <Zaterdag 1 januari 1944> met oliebollen en appelbeignets

Januari 1944

Vader 11 November 58j

Moeke 25 Juni 57j

An 23 Juni 25j

Frans 11 November 24j

Jan 5 Januari 22j

Bets 31 December 21j

Riet 31 Mei 19j

Gonny 17 Oct

Tonny 30 Sept

Eugène Eggermont 25j

Louis Eggermont 23j

21 Maart 25 April 1944

Memorandum

9# aardbeien 7# kersen schoongemaakt gew. 14# 2# 1 ½ ons suiker ingekookt gewicht 10#
10 tabletjes eborein(?)

17 juni 1943 157 / 124 / 100 9 potjes 1 l.wfl.

19 juni 3 potjes Boschbessenjam 30 juni 14 potjes 2 l.wfb kruisbessen kersen

22 februari Nijmegen gebombardeerd De heele morgen trokken duizenden Amerikaanse vliegtuigen over 's middags om half twee hebben enkele toestellen bommen laten vallen op Nijmegen. De uitwerking was verschrikkelijk. De heel binnenstad staat in brand ontelbare dooden en gewonden

1 maart De Duitschers hebben weer 20 saboteurs doodgeschoten

1# boter f20

1# vet f30

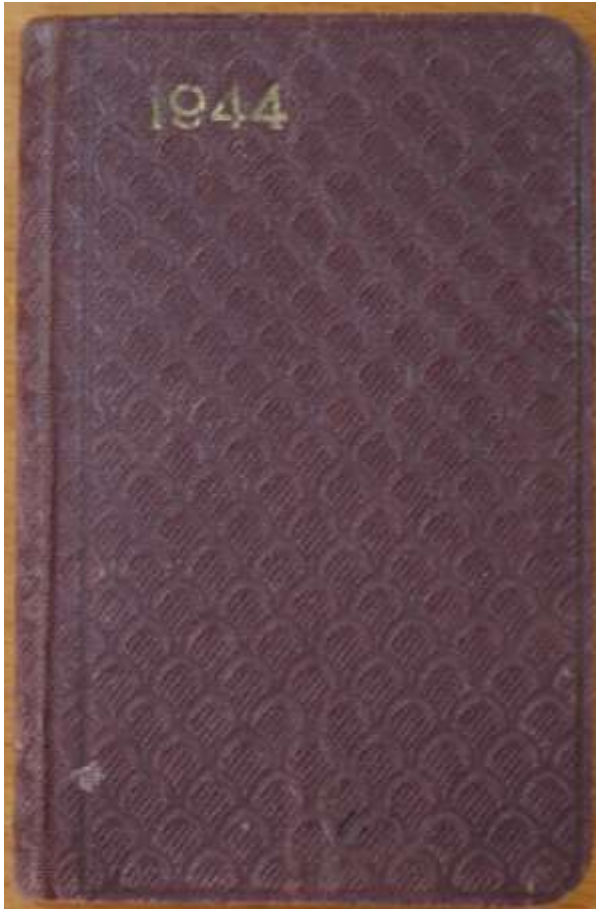
1# suiker f15

1# koffie f170

30 juli totaal 38-10

Effie eet door Margarete Elzer

Monna niets kan ik je weigeren
Dwaallichten
Het Uitkijkhuis
Er woei een wondere Westenwind
I 1ste Paasdag 22.15 J.Leon
21.15 Ramblers
II 14.30 Paas Vrolijk Kinderzang 17
2 Paasdag
I 9.30 Paas prog gevarieerd
27. I 11.30 II 18.15 gevraagde platen
28. II Hilversum II
29 # II 13. 17.15 J.L.
30. I 10- 13.18.II 11.30
31 Mai 10. 1215. 1930. 1615
RO.
I
P
15.00
373
285
261
49
41
31
25
19

6.45
7.45
11.45
¼ '9
¼ 4
¼ 7
¼ 12
200 million

Deze agenda behoort aan:
Elisabeth Adriana Maria van Driel
Woonplaats Gendt Gld
Huisadres Leemstraat 80
Telefoon 251 K8802
Bij ongeval te waarschuwen: J.M. v Driel
Dorpstraat 80 Gendt (Gld)

Nieuwjaar Zaterdag 1 januari 1944

Zalig Nieuwjaar Vanmiddag gedanst reuzelol gehad Het weer was slecht op de eerste dag van het jaar

Zondag 2

Vanmiddag nog een beetje gedanst s 'avonds monopolie

Maandag 3

Riet weer naar Etten

Dinsdag 4

Er zijn er uit Gendt twee vertrokken van de lichter 1922

Woensdag 5

Jan 23.

Donderdag 6

Driekoningen

Zaterdag 8

Geregeld guur mistig weer. Het wordt weer een kwakkelwinter

Maandag 10

Tonnie naar Engelen Vandaag zijn onze nieuwe huisgenooten gearriveerd

Woensdag 12

Onze burgemeester ontslagen

Zaterdag 15

Misweek gehouden en Volkszang ingevoerd

Zondag 16

Slecht weer 's avonds monopolie gespeeld

Maandag 17

R.v.d.Kr.

Zaterdag 22

Gisteren weer een zware aanval op Berlijn Men is weer een beetje optimistisch gestemd men zegt dat er binnen twee maanden invasie is.

Zondag 23

Hevige wind met buien. 't Is weer knudde

Dinsdag 1 februari

Josje Willems geboren

Woensdag 2

Vanavond een uur zonder licht gezeten De heele streek

Zaterdag 5

<?>

Vanmiddag om 3 uur de telefoon afgesloten. De oorlog schiet geweldig op maar nog lang niet hard genoeg naar onze zin

Memorandum

De Duitsers hebben overal waarschuwingsplakaten aangeplakt voor een eventuele invasie. Invasie is 't dagelijkse onderwerp van gesprek.

Zondag 6

Het waait, regent, hagelt, sneeuwt en het volgend oogenblik schijnt de zon

Dinsdag 15

Vanavond om zes uur naar Hylkema gegaan Vanmiddag naar Velp geweest.

Zaterdag 19

Duitse polizei heeft de 'Looie' opgehaald. Tonny en Riet voor een paar dagen thuis (*M*) De hele week vriezend weer gehad.

Maandag 21

Riet weer gegaan

Dinsdag 22

Er zijn geweldig veel vliegtuigen in de lucht. Om Half twee Nijmegen gebombardeerd De hele binnenstad staat in brand. Eerst tegen de morgen was men het vuur meester. 't Is een groote ramp Verschrikkelijk veel doden en gewonden

Donderdag 24

Deelen gebombardeerd.

Tonny naar station gebracht. Twee keer luchtalarm gehad. De verwoesting in de stad is verschrikkelijk. Er is niets meer van te maken <Vrijdag 25> Een vormeloze hoop puin Ook Arnhem en Enschede werden dinsdag getroffen. Kaplaan Kalkman (?) naar Rijsen overgeplaatst.

Zaterdag 26

Naar ruwe schatting zijn er in Nijmegen ruim 1000 doden net vijf minuten voor de ramp werd sein alles veilig gegeven. Zodoende zijn er <*M*> vooral op straat zoveel mensen gedood Op 't station werden 3 gereedstaande treinen getroffen. Donderdag zijn er bij V en D nog 60 pers. Uit de schuilkelder gehaald.

Maandag 28

Gisteren zijn er in Eindhoven vijf vrachtwagens met onderduikers gepikt

Dinsdag 29

Jan Hendriks heeft afscheid genomen en is weer naar de Achterhoek teruggekeerd.

Woensdag 1 Maart

De Duitschers hebben weer 20 saboteurs doodgeschoten

Vrijdag 3

Sneeuwbuien, 's nachts vriest 't

Zaterdag 4

Er ligt weer een aardige laag sneeuw. Rusland heeft Finland vredesvoorwaarden voorgesteld.

De wapenleveranties aan Turkije stopgezet. Van de week Deelen gebombardeerd.

Maandag 6

De krant verschijnt voortaan slechts tweemaal in de week.

Woensdag 8

Voortaan Gonnie zeggen anders kost 't 5 ct xavingen.

Donderdag 16

Pensionaat Sacré Coeur in Millingen ontruimd

Vrijdag 17

Kapelaan Savenije kwam kennis maken

Zaterdag 18

Aan het oostfront schiet het geweldig op. Maar de invasie wil nog steeds niet komen. In

Zeeland zijn en worden nog groote gebieden onder water gezet en de mensen geëvacueerd

Zondag 19

Bij de wedstrijd Oost-West in Nijmegen zijn weer hopen onderduikers gepikt

Dinsdag 21

Eugenie 25

Zondag 26

Willy opgezocht in de barakken

Maandag 27

Met de schoonmaak begonnen

Dinsdag 28

De 2de zomerse dag in Maart

Woensdag 29

Jo G 18 j

Donderdag 30

Het is geregeld nog erg koud Maart wil zijn zomerse dagen niet geven

Zaterdag 1 april

Van de week op wel 300 pastorieën huiszoeking gedaan naar geheime wapens en illegale actie

Zondag 2

Fuif bij JO 't was erg leuk en gezellig. Kap. Savenije en P. Wouters waren ook te gast.

Dinsdag 4

Tante Marie

Zaterdag 8

Odessa gevallen

Zondag 9

Voorjaarsregen. 's Middags klaarde het weer op

Maandag 10

+Grootvader

's avonds gedanst Prachtig weer

Dinsdag 11

Naar Arnhem geweest Nieuwe hoed gekocht. 't Was vandaag geweldig druk in de lucht en op Deelen

Donderdag 13

Voor een weekend met Riet mee naar Etten

Vrijdag 14

Met juffrouw Adriaansen op huisbezoek. <...> Etten. Was erg interresant.

Zaterdag 15

Kit W. 22

's morgens kousen gestopt 's middags naar Rijsbergen naar klooster Bethanië.

Maandag 17

Weer naar huis terug

Zaterdag 20

De Betuwe begint te bloeien

Dinsdag 25

Louis 23

We hebben een nieuwe burgemeester een Hou-Zee man. Wat zal worden

Woensdag 26

Tonnie weer naar <...>gelen

Zaterdag 29

En 't wil maar steeds niet regenen. 't Onderwerp van gesprek is nog steeds invasie. Alles wacht er op. Zeeland is afgesloten. Er mag geen mens meer in of uit.

Zondag 30

Verjaardag van Prinses Juliana. De Betuwe bloeit mooi maar 't is geen weer.

Maandag 1 mei

De mei zet goed in

Dinsdag 2

't Is weer knudde met het weer. In Bemmell komen 200 Duitsers De meisjesschool is ontruimd en nog twee villas

Zondag 7

Bets G 20

Mij opgegeven voor de cursus E.H.B.O.

Maandag 8

Vanavond fuif bij Hoogveld Geen dansen en toch dansen

Woensdag 10

+Grootvader

De 4de gedenkdag van de Duitse overval op ons land. En er komt nog maar steeds geen invasie

Donderdag 11

Gisteren zijn de soldaten in Bemmell gearriveerd 't zijn voor een groot deel Russen

Zaterdag 13

Onze Burgemeester woont nu in Gendt. 't Lijkt zoo'n sjachelaar <?> en zoiets als zijn vrouw is loopt er in Gendt niet rond. 't Zijn net van die circuslui

Zondag 14

Slecht weer

Maandag 15

W.K. 22

Vandaag pakjes gemaakt door de K.A. voor de jongens in Duitsland als ze nou maar goed aankomen. Tonnie examen

Dinsdag 16

S Nachts gevaarlijke nachtvorsten overdag mooi weer

Zondag 21

We zitten te rillen in huis van de kou Ik denk dat we winter krijgen inplaats van zomer.

Maandag 22

Er zijn bijna geen groenten te krijgen Er groeit niets met dit schrale koude weer
Kardinaal v. Roey heeft op 'n beroep gedaan op 't geweten van de oorlogvoerende natie's en z'n beklag gedaan over de zinloze bombardementen van Belgische steden.

Zaterdag 27

Riet en Tonny weer thuis

In Italië wordt de laatste tijd hard gevochten. In Rusland is 't stil en wacht men zeker op de invasie Ze staan momenteel aan de Karpaten

Zondag 28

Heerlijk warm zomerweer Geen wolkje aan de lucht

Maandag 29

Er worden de laatste geweldig veel treinen beschoten. Er vallen ~~nogal~~veel slachtoffers meer. Hoe wreed is toch 'die Krieg' 't is een moord <Dinsdag 30> partij. Iedere nacht gaan grote eskaders bommenwerpers naar Duitsland om daar hun verschrikkelijke inhoud uit te gooien. Arme mensen En wat zal het einde zijn

Woensdag 31

Riet 20

Gezellige avond gehad Jammer dat we zo vroeg moeten opbreken. Met 't mooie weer is 't weer gedaan.

Donderdag 1 juni

Vandaag Riet vertrokken. Ze zag er erg tegenop. Wanneer zal ze weer thuiskomen zal alles dan nog net zo zijn?

Vrijdag 2

Roosendaal woensdag zwaar gebombardeerd. Men zegt nog erger dan Nijmegen. Volgens de krant niet zoveel doden. (80 doden)

Zaterdag 3

A + R. Heijmen

Rouant (fr) staat in brand. En zo gaat de ene stad na de andere. Het gevechtsterrein in Italië is een puinhoop met bomkrater naast bomkrater

Zondag 4

De geallieerden staan voor Rome. De Paus noemde ieder die de hand slaat aan Rome een moedermoordenaar ~~welke~~ die de wraak van de hemel zal afroepen.

Maandag 5

Rome gevallen

Dinsdag 6

Invasie. De geallieerden zijn geland in Frankrijk tussen La Hague en Cherbourg. Met een geweldige macht aan schepen parachutisten zweefvliegtuigen enz.

Woensdag 7

Het weer is niet gunstig maar de eerste landingspoging goed gelukt. 't Begin is gemaakt.

Donderdag 8

De invasietroepen staan onder opperbevel van generaal Eisenhower. ~~De land~~ Generaal de landmacht Montgomery

Vrijdag 9

De invasie verloopt goed. Hitler is naar Parijs gekomen. Generaal Rommel voert het bevel in Frankrijk

Zaterdag 10

In de krant staat weer een lijst van 28 pers. Die zijn terecht gesteld. De burgemeester geïnstalleerd. De W.A. uit Doetinchem was verhinderd N.S.B.ers uit de buurt politie ~~Verd~~ personeel van 't secretariaat verder was er geen belangstelling
Voor de Hollandse kust schepen in de grond geboord. De Duitsers dachten dat het invasie was. Fietsen en auto's werden gevorderd.

Zondag 11

~~De Russen zijn~~

Maandag 12

Countan veroverd Bayeux ook De Duitsers in Italië trekken zich terug op Florence Ze in Frankrijk reeds een front van 80mK.M. breedte

Dinsdag 13

X 24 j.

Iedere nacht druk in de lucht. Er vallen nogal eens vliegtuigen Ze zijn de laatste dagen 3x naar Berlijn geweest

Woensdag 14

Vanmorgen vroeg bulderde 't Flakgeschut al in Arnhem en Nijmegen. Wel een paar uur luchtalarm. In Elst werden 3 locomotieven stuk geschoten.

Donderdag 15

Ook in onze zaak was het spannend deze dagen. De Russen zijn een offensief begonnen tegen Finland op de Kareelische Landengte

Vrijdag 16

't Bruggehoofd breidt zich steeds meer uit in Frankrijk maar voor de grote slag zal 't eerst wel beter weer moeten worden. Koning Leopold naar Duitsland gebracht.

Zaterdag 17

D.V.Z. en Zondag bede en boetedagen. In de kerken werd ons gewezen op de punten uit de brief van de bisschop woeker dans en braspertijen te vrije omgang tussen de jongelui huwelijksontrouw En er werd aangespoord tot bezinning en meer boete en gebed.

Zondag 18

Duitsland heeft een nieuw wapen in de strijd geworpen een vliegtuig zonder bestuurder. 't Wordt in Calais afgeschoten <maandag 19> is meer gericht op 't moreel der bevolking militair heeft het weinig effect. Het brengt in 9 dagen net zoveel springstof boven Engeland als de Raf in half uur boven Duitsland

Dinsdag 20

Grootmoeder

De geallieerden zitten nu op 10 kilometer afstand van Cherbourg. 't Schiereiland is afgesloten. 't Weer is gelukkig beter al is 't nog <woensdag 21> niet zomers In Italië Elba gevallen. Gisteren was 't auto's leveren met chauffeur.

Donderdag 22

De Russen zijn hun grote offensief begonnen bij Witebsk. De auto's zijn meerendeel gekomen maar de chauffeurs ondergedoken

Vrijdag 23

Ans

Gezellige avond de hoofdpropagandisten van de Actie kwamen feliciteren, ook de pastoor kwam onverwacht op visite

Zaterdag 24

Riet thuis. In Etten is het veel rustiger dan hier. Bijna geen vliegtuigen. De soldaten zijn weg De Duitsers zeggen dat van beide kanten naar de beslissing wordt gestreefd. Duitsland is zich de ernst van de toestand bewust. Er wordt aan beide zijden niet op mensen en materiaal gekeken.

Zondag 25

Moeke

Reuze gezellige dag Uit 't lof kwamen de H.H. Geestelijken feliciteren 's avonds nog een paar keer gedraaid.

Maandag 26

Riet vanmiddag weer gegaan. Cherbourg gevallen. In Rusland verschillende divisies ingesloten 't gaat hard. <dinsdag 27> M.K. 20 j Er vallen geweldig veel slachtoffers. De Duitsers zeggen dat de Russen minstens 80 divisies in de strijd geworpen hebben. 't Weer is tamelijk goed

Woensdag 28

De meikersenpluk bijna overal begonnen. Streng verboden om groenten en fruit te vervoeren zelfs in de boomgaard kersen te eten overal controle. Aardappelen <Donderdag 29> bijna niet meer te krijgen Gisteren zijn de Russen 70 Km opgerukt. Ze rukken op naar Minsk. De Duitsers zeggen V1 is nog maar een begin

Vrijdag 30

De Russen zijn gisteren 40 Km opgerukt

Zaterdag 1 Juli

Er komt een strenge controle op de kersen. Er mag niets uit de boomgaard verkocht worden

Zondag 2

Kersen eten geweest bij <?> 't werd een late boel. Wel leuk gehad.

Maandag 3

Bij Caen woedt sinds een paar dagen een zware tankslag materiaal tegen materiaal

Dinsdag 4

Gerrit B 2 j

Minsk veroverd 't weer is knudde. 't Regent de hele dag al

Woensdag 5

Het regent. Maar na een dag mooi weer is het weer knudde. De kersen worden er niet beter op. De controle is scherp tenminste aan de stadsrand en de treinen

Donderdag 6

In Arnhem een N.S.B. er met zijn vrouw vermoord waarschijnlijk roofmoord. De Russen rukken op naar Wilna en Dunaburg

Vrijdag 7

Ook in Nijmegen zijn er een paar neergeknald. Duitsers en een dokter van 't arbeidsbureau. De gallieerden voeren steeds meer troepen en materiaal aan . In 't gareel 7

Zaterdag 8

Xxx

Gisteravond weer 3 leden van de landwacht neergepakt bij Beuningen De Nijmegen moeten om 8 uur binnen zijn. En na 5 uur niet meer rijden Er zijn er verschillende opgepakt De geallieerden zijn 2 Km van het stadsmidden van Caen. Daar zal wel niet veel meer van over zijn. Ze zijn overal in de aanval

Zondag 9

Hendriks en Berendsen hier. 's Avonds naar de plak geweest

Maandag 10

In Nijmegen moeten voor straf 2000 fietsen geleverd worden

Donderdag 13

Wilna gevallen

Zaterdag 15

M.H. 20

Zondag 16

Fuif bij Hoogveld.

Woensdag 19

Het weer is nog steeds niet veel zaaks. Een paar dagen goed en dan is het weer van streek.

Donderdag 20

Al een paar dagen zalig weer. Maar 's avonds nog wel koud. St. Margriet gelukkig goed weer

Vrijdag 21

Aanslag op Hitler gepleegd mislukt Hij liep alleen lichte brandwonden op.

Zaterdag 22

Hondenweer Regen en nog eens regen. Er schijnt in Duitsland een georganiseerde opstand te zijn van de oude generaals en 't leger tegen de partij. De leiders houden zich nog schuil en houden nog steeds contact met hun handlangers aan 't oostfront en in Normandië

Zondag 23

Er komen uit Duitsland geen berichten. Alle verkeer met 't buitenland is stopgezet.

Maandag 24

Lublin veroverd in het Gouvernement Generaal

Tonny geslaagd

Woensdag 26

In Italië Livorno en Pisa veroverd

Donderdag 27

Vandaag Dunaburg Stanislaus. <...> gevechten in Italië. Florence

Vrijdag 28

Er woedt een zware tankslag ten zuiden van Caen. In Rusland <..> veroverd. In Normandië <zaterdag 29> de Duitsers overal in de terugtocht. De strijd om Warschau is begonnen. In de

steden zitten ze nog steeds zonder aardappelen. Af en toe worden er een paar kilo gedistribueerd. De Eggie's met vakantie

Zondag 30

't is weer zondag. 't Regent

Maandag 31

Vandaag is ons pleegkind gearriveerd uit Utrecht. Een lief kereltje

Dinsdag 1 augustus

Vandaag beter weer In Frankrijk zijn Engelsen er in geslaagd 't hoofdkwartier te bombarderen. Rommel is zwaar gewond

Woensdag 2

Van de aanslag opstand in Duitsland hoort men niets meer. Algemeen is men van mening dat het niets meer dan een truc van Hitler is om een hoop generaals op te ruimen. Wel broeit er iets.

Donderdag 3

In Frankrijk gaat 't hard. Ze zijn al in Bretagne Dinard en Rennes veroverd Ze proberen de landpunt van Bretagne af te snijden

Vrijdag 4

Krakau in Polen veroverd

Zaterdag 5

Al een paar dagen prachtig weer

Zondag 6

Een dagje er uit. Heerlijk weer

Maandag 7

We zijn gisteren heerlijk fietsen geweest 't kasteel Doorwert bezichtigd Was erg interresant

dinsdag 8

De Eldensche Blauwen worden geplukt.

Donderdag 10

De geallieerden hebben Bretagne afgesneden ze rukken op naar Parijs. Laval reeds gepasseerd ze zittten er 160 Km vandaan

Vrijdag 11

In verschillende steden moeten ze voor straf om 8 of 9 uur binnen zijn. Er zijn er weer verschillende opgehaald.

Zondag 13

H.K. 31

Tussen Toulon en Nice zijn Franschen geland. Ze hadden heel geen tegenstand Vanmorgen een macht van vliegmachines boven Alle vliegvelden gebombardeerd. Dit moet 15 Aug zijn

Woensdag 16

In Frankrijk bij Falaise Argentan heeft een groote omsingeling plaats. <donderdag 17> Er zijn 12 infanteriedivisies en 4 pantserdivisies in opgesloten. Ze worden onophoudelikk gebombardeerd.

Vrijdag 18

Tours en Orleans gevallen ze zitten nog 80 Km van Parijs. aan 't oost front nieuw offensief ingezet bij Oost Pruisen

Zaterdag 19

<?> *Riek.C. 20*

Zondag 21

Fuif bij Gerrit 't was er geweldig druk

Dinsdag 22

Tweederde van Frankrijk al in bezit van de geallieerden en partizanen

Woensdag 23

Parijs gevallen Vanmiddag 2 onderduikers gepikt in Bommel.

Donderdag 24

Rumenië gecapituleerd. De zomer is in het land. De geweldig heet weer.

Vrijdag 25

Vanavond in Zevenaar trein beschoten Hij brandde lang In Parijs hebben de Duitsers eerst wapenstilstand gevraagd en nu <Zaterdag 26> zijn ze weer aan het vechtengegaan. Parijs door de Amerikanen en Franssen bezet. Bulgarije heeft zich neutraal verklaard. De geallieerden zitten in Troi en Reims en 30 Km v. Lyon. De bevrijding nadert. Van de week in 2 verdronken Arts en Alex Cornelissen

Maandag 28

Vannacht is de boerderij van Jansen v. Beek ~~opgehaal~~ afgebrand en de <?> van Matthijssen De een zegt door brandbommen de ander door sabotage.

Dinsdag 29

A.L. 25 j. < 28 september

't weer is omgeslagen 't is nu echt herfst

Woensdag 30

+Grootmoeder

Maria v Heek 7

Donderdag 31

De geallieerden rukken in snel tempo op naar de Belgische Luxemburgse en Duitse grens. De Duitse legers worden uit elkaar geslagen en vluchten in wanorde.

Vrijdag 1 september

Maar worden op hun terugtocht gebombardeerd. De Geallieerden zijn bezig de startbanen voor vliegend bommen te bezetten. Hier in ons land <Zaterdag 2> Tweeling / en België worden herhaaldelijk verbindingswegen gebombardeerd en treinen gemित्रailleerd. Gisteren is de brug bij Ravestein aangevallen maar niet geraakt. De treinen zitten vol vluchtende Duitsers Ook veel Rode Kruis treinen komen hier aan. Veel gebouwen worden in beslag genomen voor lazaret In Nijmegen is 't al echt rumoerig. In Elst een Duitser vermoord De families <?> en [Herberts](#) zijn naar Vught gebracht.

Zondag 3

Ineke Braam

De eerste stad in België is veroverd Doornik. Dat is een 80 Km van Zeeuws Vlaanderen. Vanmiddag zijn de vliegvelden in Nederland aangevallen. De gehele avond hoorden we nog ontploffingen. Generaal Eisenhower heeft een oproep gericht tot het Nederlandsche volk om zich kalm te houden <maandag 4> en de leden der verzetsbeweging te steunen ~~Heden~~ gistermiddag is Brussel bevrijd. Prins Bernard is benoemd tot commandant der verzetsbeweging in Nederland. Antwerpen is gevallen. De Duitsers vluchten in grote wanorde. Ze zijn al in Nederland Breda is vrij De bevolking van Rotterdam heeft instructies ont- <Dinsdag 5> vangen De heele morgen hoorden we schieten of bombardementen in de verte. Van allerlei geruchten doen de ronde. Officieel is nog niets bekend We zagen dat

Amerikaanse jagers een tanktrein in brand schoten bij Duiven. 's Middags hoorden wij stevige ontploffingen in de buurt van Nijmegen. In Elst Oosterh <woensdag 6> hout zitten grote troepenconcentraties die willen trachten de opmars te stuiten. België voor het grootste deel bevrijd. De Amerikanen zijn reeds in de Siegfriedlinie doorgedrongen. Gisteravond hoorden wij het nog heftig schieten en bulderen in de richting Nijmegen. Het standrecht is afgekondigd. Om 8 uur binnen.

Donderdag 7

Over de radio is ~~al een~~ sinds maandagavond niets meer over Nederland gemeld.

Waarschijnlijk zullen legers dat in Breda is naar Rotterdam oprukken. De legers die in België langs Namen en Brussel gegaan zijn <?> de Siegfriedlinie afgewenkt. De bevoorrading van de legers zal wel een moeilijkheid zijn voor de gealli- < Vrijdag 8> eerden daar zij hier nog niet over een goede haven beschikken. 's De laatste dagen hier wat rustiger. De geallieerden schijnen nog niet in ons land te zijn. Er zijn wel vliegende colonnes geweest en verder was het zenuwenoorlog. De ge- <Zaterdag 9> allieerden staan nu met 5 legers voor de Siegfriedlinie van Zwitserland tot Nederland. Ostende is vrij. Ze zitten daar 25 Km van Nederland. Ze hebben daar twee bruggehoofden over 't Albertkanaal bij Leopoldsburg 15 Km van Nederland. Ze stuiten daar op zware tegenstand. Prinses Juliana is in Engeland aangekomen. Bulgarije heeft aan Duitsland de oorlog verklaard. Er is nu een front van Joegoslavië tot Rusland. Er zitten nu 26 Duitse divisies nog in Griekenland <?> die nog trachten te ontsnappen. 't Is gevaarlijk om met fiets, paard en wagen op straat te komend. De Duitsers alles meepikken.

Zondag 10

Wat zal ons de nieuwe week weer brengen. Vanmorgen vroeg waren er al weer vliegmachines. De gehele dag door activiteit van jagers. aan alle kanten afweergeschut. Aan de Peppelgraaf werd er nog een schip in brand geschoten.

Maandag 11

Vandaag de hele dag weer vliegmachines. Tegen 6 uur een golf van bommenwerpers wel een paar uur lang richting Ruhrgebied. De geallieerden zitten nu een paar kilometer op Nederlands grondgebied. Zeebrugge veroverd. Duitsland wordt onophoudelijk zwaar gebombardeerd.

Dinsdag 12

De geallieerden staan bijna op Duits grondgebied ten zuiden van Aken en bij Trier. Vanmiddag hebben jagers in scheervlucht zijn veilings wagen beschoten. Bennie Nienhaus werd gedood en twee jongens zwaargewond en het paard dood. Vanmiddag ging 't er hier geweldig op. Er hingen overal luchtkogels en de werf en schepen op <Woensdag 13> de Waal werden beschoten.

Woensdag 13

De toestand aan 't front aan de Nederlandse grens is nog steeds dezelfde. De grote aanval zal wel voorbereid worden. Misschien nemen ze eerst de Siegfriedlinie. Wij zitten met smart te wachten. Duitsland wordt geregeld gebombardeerd. Gisteren hebben ze in Elst een wagon met benzine in <Donderdag 14> brand geschoten. Daarvoor hebben de moffen drie gijzelaars gepakt en doodgeschoten. Wat een onmenselijke toestand. Er worden overal kolen opgehaald voor de centrales. Men zegt dat zij nog slechts 24 dagen kan werken. Overal is het elektrisch voor drijfkracht afgesloten.

Vrijdag 15

In de stad ~~zijn~~ hebben zich arbeiders moeten melden om voor de Duitsers te vechten. Er hebben zich maar 35 gemeld en toen hebben ze alle straten afgezet in Arnhem moesten ze 3000 arbeiders hebben. In Lent hebben ze er een hoop opgehaald. Jan en The Braam zijn ook weg. Vanavond hingen <Zaterdag 16> er overal plakaten dat als er arbeiders gevorderd werden ze moesten komen op straffe van dat er gijzelaars doodgeschoten werden en huizen verwoest. Men zegt dat er hier 150 moeten komen. Men denkt niet nu dat die arbeiders zulle moeten komen. Kwamen de Engelsen toch maar gauw. In Elst zijn ze allemaal gegaan Daar zit de schrik er in. Maastricht en Eindhoven zijn vrij.

Zondag 17

[De grote aanval](#) op Nederland begonnen. Vanmorgen om 11 uur een geweldigen actie van vliegtuigen. In de polder zijn bommen gevallen 3 doden verschrikkelijk De heele tijd vallen ze aan op alle mogelijke kanten. 't Dondert en ploft aan alle kanten en 't rookt zo angstig. Er zijn parachutisten geland <Maandag 18> in Wolfheze Reede en bij Wijler Vannacht is Maria de Graaf afgebrand. Gisteravond kwamen groepen Hitler jügend voorbij een droevig gezicht. Ze zeggen dat de Engelsen al in Nijmegen zitten. Wij zijn sinds zonagmorgen afgesloten van het elektrisch. De heele middag was het druk in de lucht, niemand doet wat. Gisteren- <Dinsdag 19> avond staken de Duitsers Nijmegen in brand. Daar moet 't verschrikkelijk zijn, een moordpartij in 't groot. De burgers zijn de Duitsers aangevallen. De Duitsers hebben de huizen aan gestookt en de vluchtende inwoners met handgranaten bestookt. 't Moet vreselijk zijn. Hier rijdt het steeds met Duitsers op Pannerden. Er zijn weer <woensdag 20> grote branden waar te nemen richting Nijmegen en Arnhem. Van allerlei geruchten doen de ronde. Dan dat de Engelsen de [brug](#) hebben en dan de Duitsers Ook Kranenburg en Kleve is in Engelse handen. Gistermorgen hebben de Amerikanen in Nijmegen terug moeten trekken. Maar 's middags was 't derde leger gearriveerd en trekken zij de stad binnen.

Donderdag 21

Gistermiddag waaide het hier geregeld verbrande stukjes papier katoen uit Nijmegen. Sinds Caen is er niet meer zo hevig gevochten als daar. Er is nu een corridor van Eindhoven Den Bosch Grave Nijmegen. Dan <...> Arnhem tot Utrecht tot de zuiderzee. Van de andere kant maken ze een omtrekkende beweging van Emerich op Groenlo

Vrijdag 22

Hier arriveren geregeld soldaten die de oorlog moe zijn maar de ss stuurt ze er weer tegenin Gisteravond om 11 uur kwamen hier een 30 vluchtelingen uit Bommel. Bommel staat onder artillerievuur. We hebben in Gendt nog nooit zoveel Duitsers gezien als de laatste weken. Er wordt hevig gevochten 't schiet nog niet erg op.

Zaterdag 23

We merken er niet veel van dat 't zaterdag is. De Duitsers sjouwen de hele dag om en in de huizen om alles nog mee te ratsen wat van hun gading is. Hier en daar slachten ze een varken. Hier hebben ze de kookpot gevorderd en een fiets. Is te hopen dat de Engelsen vlug komen wat 't is hier een zenuwachtige beweging met al die mensen in huis. Van de week is hier nog een jongen neergeschoten door de Duitsers. Wat duurt 't toch lang eer wij vrij zijn. Kilometer voor kilometer moet zwaar omstreden worden.

Zondag 24

Vanmorgen zijn er op 't hoge veld bommen gevallen 1 dode. Bij Frits Derks staat geschut. 's Avonds hadden de Engelsen 't in de gaten en werd er teruggevuurd. Verder weten wij niets dan geruchten. Vanmiddag zijn er een paar door de vuurlinie heengekomen <Maandag 25>

en die hebben ons weer nieuwe moed gegeven met hun wonderlijke verhalen over de Amerikanen. De Duitsers menen dat er uit de huizen op hen geschoten en nu wordt er bedreigd dat alle mannen tussen 19 en 65 jaar opgehaald zouden worden.

Dinsdag 26

Het regent geen weer voor de krieg hier in Gendt zitten een hoop vluchtelingen De Duitsers proberen geregeld de Waalbrug te bombarderen. De hele dag zijn er Engelse jagers in de lucht om hun dat te beletten.

Woensdag 27

Er zijn al verschillende Duitsers gekeukeld <?> Er staat dan ook een geweldig spervuur. Vandaag hebben de Duitsers de beide kerktorens laten springen. De R.K.kerk is totaal verwoest. Verschrikkelijk er moet toch wat vernield worden. De molen is opgeblazen en 't pakhuis van Meurs in brand geschoten

Ook op de dijk zijn huizen opgeblazen <Donderdag 28> Gendt is echt in een dorp aan 't front veranderd. Overal liggen Duitsers in de Meisjesschool, bij de Dominé, in de Boerenbond. De Engelsen komen nog maar steeds niet verder Onze grote huishouding is toch <Vrijdag 29> (Grootvader) wel gezellig 's avonds en bij de maaltijden hebben wij nog al eens gijn al wordt er ook wel eens gekibbeld 't is een hele toer om 't brood bij elkaar te krijgen. ik heb 't erg in de keel

Zaterdag 30

Tonny 16 j

Tonny heeft geen erg leuke verjaardag. Vanavond terwijl wij brood<...> te eten werden wij gebombardeerd met raketbommen Ineens lagen wij op de grond en toen kwam het glas in scherven over ons neer. Hij viel precies op de hoek van de <...> ende slagplaats in de beerput en schuur een hoek uit verder heelemaal gehavend overal de ruiten er uit. Wij zijn er met de schrik af gekomen zonder ongelukken Verder in de buurt waren 7 doden. 3 bij de Haas 3 bij Nissen en Bertus van oom Karel <Zondag 1 October> wij zijn de hele dag druk geweest met puin ruimen de jongens hebben het dak dicht gelegd zo ver 't mogelijk was. De slachtoffers zijn vanmiddag begraven

Maandag 2

Vanmorgen is Arnhem en Huissen gebombardeerd Vreeselijk moet het zijn. Vanmiddag kwam de familie Roelofs uit Huissen hier naar toe gevlucht. Ze hadden al een paar dagen in een hel geleefd. Wij hadden net brood gemaakt en toen kwamen de bommenwerpers hier naar toe. Rondom ons vielen bommen Wonder dat wij er levend uit <Dinsdag 3> kwamen Bij dit bombardement waren geen doden Wel verschrikkelijk veel schade. Op de Olyhorst en op Doorneburg aan zijn ook bommen gevallen. We hebben ons boeltje gepakt en zijn naar Hulhuizen gegaan. Vandaag waren de <Woensdag 4> bommenwerpers weer boven Gendt. Er werden Teekens aangegeven om te bombardeeren die kwamen weer bij ons op de puinhoop terecht. Er gingen een paar huizen in vlammen op. Maar er werd gelukkig niet gebombardeerd.

Donderdag 5

Ik heb het erg in de keel kan bijna niet meer slikken. Ik heb poeiers en pillen van de dokter. Op dezelfde dag als wij werd Jan van oom Gerrit getroffen Hij en 2 jongens van <...> werd gedood De laatste dagen komen 's middags <Vrijdag 6> zware bommenwerpers voorbij naar Duitsland 't is een ellende Overal moeten de mensen er uit veel gewonden verschrikkelijk

veel huizen verwoest en 't schiet maar niet op. Vandaag waren er weer enkele doden en gewonden tijdens hun vlucht door granaten getroffen.

Zaterdag 7

Vanmiddag dreunde hier alles van de zware bommenwerpers die hier over kwamen. Al onafzienbaar veel. Verschrikkelijk toch waar die weer terecht komen. De week is al weer ten einde en we zijn nog niets verder. Hier zit alles vol met vluchtelingen overal zitten een paar huishoudingen bij elkaar. Op de steenovens zitten honderden mensen

Zondag 8

Vanmorgen vroeg kwamen hier al mensen voorbij die van de ovens en uit de huizen verdreven waren. De mensen moesten weg. 't Was een grote optocht al die mensen met nog een armzalig beetje goed <Maandag 9> en waar naar toe als ze naar Pannerden gaan moeten de jongens werken en staan bloot voor de granaten die overal door de lucht vliegen. 's Middags kwam er weer bevel dat ze naar huis terug konden. Gelukkig maar.

Dinsdag 10

Nu drijven de Duitsers overal het vee weg Grote troepen gaan overal over de straten Er wordt overal schandelijk geplunderd en alles vernield. Onze fietsen zijn ook allemaal weg. De laatste dagen is het erg rustig aan 't front 't ligt schijnbaar heel stil ook in de lucht geen activiteit.

Woensdag 11

Tegen de avond begon 't weer meer te schieten. Mitrailleurvuur en pantser. In Gendt een geweldige brand We vermoeden de Hagevoort.

Donderdag 12

Er is wel de geheele nacht gevochten. Maar nog niet veel opgeschoten. Op verschillende plaatsen moeten de mensen er weer uit. 's Avonds laat kwamen ze Agatha halen. Ze wordt met een Duitse Rode kruiswagen <Vrijdag 13> weggebracht naar Didam met haar vader. We zullen allemaal wel wegmoeten. Vanmorgen kwamen Duitse veldgendarmarie Riek v.d.Velden halen. Ze werd naar de Rode Kruispost gebracht in Doornenburg en vandaar weer verder. Wij moeten binnen een halve stunde <Zaterdag 14> weg. Er is niets aan te doen. In Gendt drijven ze de burgers met de geweren weg. Wij pakken de noodigste dingen maar in. Maar ja 't meeste moeten we achterlaten. 't Is droevig.<...> De Duitsers stonden voor 't huis te wachten tot we weggingen Uit Gendt komen mensen voorbij die met 't geweer uit de huizen verjaagd zijn. Wij gaan nu ook maar op pad over de dijk waar we anders niet durfden te komen. Ook uit de andere buurten komen nu mensen en 't word een <Zondag 15> lange stoet. De een met een kinderwagen de ander met 'n koffer of een kruiswagen. We zien ook veel buurlui van ons weer. Allemaal op weg naar het Pannerdensche veer. De huizen langs de weg zijn allemaal verlaten en <Maandag 16> sommige ook heel verwoest door bombardement. Aan 't veer hadden we nog al lang oponthoud daar telkens wehrmacht vooring. Toen we goed en wel er over waren kwamen we onder granaatvuur. Allemaal <Dinsdag 17> (Gonnie 18) plat op de grond of in een mangat. Gelukkig niemand van ons gedeerd. Nog twee keer moesten we dekking zoeken wagens koffers en kruiswagens stonden verlaten op de dijk. Eindelijk ging het weer verder en trokken over het Bergse hoofd door Zevenaar naar Didam Overal op de weg was het geweldig druk met evacu  s. In Didam zijn we aangeland op 't Baal bij Th   Hoogveld. In de koestal hebben we <...> slaappleats gemaakt en toen hier rusten.

Donderdag 19

De volgende morgen waren we nog wat stijf en hebben we in Didam eens rondgekeken Dat zit stikvol soldaten, arbeiders van [Todt](#) en evacue's. De mensen zijn erg vriendelijk voor ons. Vandaag komen er veel evacue's voorbij van Angeren een treurig Heel oude mensen op wagens en ook veel loopend. Veel blijven in Didam hangen. Maar ook veel gaan door daar Didam overvol is. Ook wij besluiten de volgende dag een andere plaats op te zoeken. Op Zon- <Zaterdag 21> dagmorgen gingen wij op pad naar Netterden. Met twee wagens waar we onze bagage hadden opgeladen en de ouderen zoveel mogelijk hadden plaatsgenomen. In 't bos op de berg bij Zeddum stond een wagen ons op te wachten uit Netterden. Zo konden we dus allemaal rijden. 't Viel ons op hoe rustig het hier nog was De mensen houden nog gewoon Zondag en bewerken 't land.

Zondag 22

In Netterden werden we zeer hartelijk ontvangen. Een warme maaltijd stond klaar en 's avonds konden we ons weer eens heerlijk uitkleden en op een heus bed slapen en dat is wat na 4 weken op 't stro en zittend in een kelder slapen

Maandag 23

We zijn nu bij de Ontvanger die weduwnaar is en alleen woont in een klein huisje Overdag zijn de jongens thuis en snachts slapen ze bij Geurtsen Vader en moeder en de meisjes slapen hier. Wij wonen nu vlak bij de grens. De dichtstbijzijnde Duitse plaats Emmerich is voor een paar weken totaal vernietigd. De jongens hebben een beetje werk met slachten bij de boeren.

Woensdag 25

Ze zo langzamerhand horen wij van familie en bekenden van oom Karel zitten in Etten. Van Milder in Vethuizen. Van Schaars zijn ons ook gauw gevolgd wel een bewijs dat in Gendt niet meer te <Donderdag 26> houden was. Bij het veer in Pannerden en ook al in Gendt zijn nog veel mensen gedood en gewond door 't granaatvuur. En Gendt is nog steeds niet vrij. De <Vrijdag 27> Tommies's zitten nog op de zelfde plaats als toen wij gingen 't schijnt dat ze daar blijven zitten.

Zaterdag 28

Wij zijn nu al 14 dagen hier. De mensen zijn erg goed voor ons. We zullen het hier wel redden. 't Zal nog wel lang duren eer wij weer naar Gendt terug kunnen De twee grote koffers die in de grond zitten zullen wel vergaan. Vandaag zal de fam. Jos Hoogveld hier arriveren die hebben tot nog toe in Gendt gezeten.

Zondag 29

In Gendt was niet veel veranderd nog steeds granaatvuur waardoor aale huizen bijna beschadigd zijn Er zitten nog enkele mensen in Gendt maar de meesten zijn weg De familie <Maandag 30> Braam is er ook nog maar de meisjes schijnen zich met de Duitsers op te houden Onze pastoor is in Wehl Daar zitten ook veel Gendtse

Woensdag 1 November

Frans 25 j

Wij hadden hier een jongelui's visite 't was een gezellig middagje

Zaterdag 11

Vader

We hebben ter ere van Vaders verjaardag nog een taart gebakken maar 't was 's avonds zo druk in de lucht dat wij toch niet in de rechte stemming waren.

Zondag 12

Vanavond hadden we een onderonsje bij Bus. Een echte jongeluisavond met een pintje erbij.

Donderdag 16

Van de week zijn die van Gerrits (?) hier geweest. Oom Piet is bij hun in 't gezelschap. Hij heeft niets meer

Maandag 20

Vanavond naar het verjaringsfeestje van Jan ter Radsel (?) geweest. 't Was wel gezellig. Er waren wel 27 Gendtse

Vrijdag 1 December

Vandaag kwamen ze overal de evacu 's opnemen. Het schijnt dat wij hier weer wegmoeten

Zondag 3

Vanmorgen was Anneke Roaf en Johan Sloot hier. Wij worden vanmiddag in Etten verwacht. Met de ponnys van Hoogveld zijn wij gegaan 't was erg slecht weer. Wij hebben 't reuze ge-
<Maandag 4> zellige avond gehad. Daar kunnen ze reuze spelen piano viool en accordeon. 's Nachts geslapen bij Huijink. 's Anderendaags hebben de jongens ons weggebracht met de koets. Geweldige lo gehad onderweg. Thuis wacht <Dinsdag 5> te ons 't onprettige bericht dat alle evacu 's 6 december vertrokken moesten daar anders have en goed van de mensen die ze huisvestte in beslag genomen zou worden. Een mooi <Woensdag 6> St Nicolaas surprise 't is een schande zoals de mensen opgejaagd worden. Verschillende zijn er gegaan Jan en Agatha zijn ook vertrokken zij gaan met Agatha's <Donderdag 7> vader naar Borculo naar Albert. De Engelschen zijn in het Saargebied 60 km opgerukt over een breedte van 100 km Deden ze dat hier ook maar eens. De Duitsers hebben <Vrijdag 8> de Dijk ten westen van Arnhem. De Betuwe loopt nu onder water Tergelijkertijd hebben ze in de Over Betuwe een aanval gedaan die bloedig afgeslagen werd.

Zaterdag 9

We vertrekken niet eer 't hoog noodig is.

Zaterdag 16

Morgen komt er 'n stelletje uit ~~Netterd~~ Etten hier musiceren Wat moeten we er mee aan.

Zondag 17

't weer is ~~best~~ niet zo best. Gonnie kijkt al donker.

Maandag 18

Wij hebben gisteren lol gehad. 't Was denderend De jongens zijn vanmorgen vertrokken

Dinsdag 19

't moet verschrikkelijk zijn zoo'n nood er geleden wordt in de steden Er niets maar dan ook niets te krijgen

Woensdag 20

Bijna iedere avond komt er een V1 over

Donderdag 21

De Duitsers zijn een offensief begonnen [Von Runnstedt](#) zal een laatste poging doen.

Vrijdag 22

Ze zijn al een eind op belgisch gebied doorgedrongen Nu kunnen ze een Freudige Weinacht te vieren

Zaterdag 23

Vannacht heeft 't flink gevoren. Vanmiddag kwam Jan thuis Al vieren we dit jaar Kerstmis op den vreemde, we zijn toch gelukkig allemaal bij elkaar

Zondag 24

Vannacht heeft 't weer gevoren. We kunnen zo schaatsen. Verschillende Enschedesche waren hier om aan de grens nuh mannen te ontmoeten. Wat een droevig Kerst <Maandag 25> feest 'Vrede op aarde aan alle die van goede wil zijn' en de oorlog gaat verder Vanmiddag gingen we met ons drietjes 'Zalig Kerstfeest' wensen en zaten nog onverwachts aan 't Kerstsouper 't was heel gezellig

Dinsdag 26

't vriest nog steeds. Vanmiddag zijn we naar de ijsbaan wezen kijken. 't Was er een gezellige drukte. Er was ook nog belangstelling uit Etten. We hebben ons vast voorgenomen 't ook te leren schaatsen dan

Woensdag 27

We hebben de hele middag geoefend. 't Viel ons geweldig mee. 't Is een schitterende sport. Prachtig weer en 's avonds de maan dus ook nog romantisch

Donderdag 28

Vanmiddag kwamen Bertus Geene <...> v.d. Bogaard W. Sloot en W Huijink ons afhalen om te schaatsen ook die van Egberts waren op 't ijs. We ~~zijn~~ waren pas om 8 uur thuis. ,t was prachtig maanlicht

Vrijdag 29

's Morgens genaaid en 's middags schaatsen er kwam een dikke mist op. Ik ben vroeg naar huis gegaan.

Zaterdag 30

Het jaar is weer bijna op Het heeft ons weinig goed gebracht.
Het Duitse offensief is volkomen mislukt.

Zondag 31

Bets 22

Vandaag weer schaatsen De ijsbaan was heel achteraan bij <...>

Maandag 1 januari 1945

Weer een nieuw jaar

Dinsdag 2

't schaatsen is gebeurd. Dooi is ingetreden De weilanden komen weer bloot te liggen.

Zondag 7

Vader en ik zijn gisteren te voet naar Etten en Silvolde geweest Vandaag teruggekomen. 'n Heele tippel Vanmiddag sneeuwbuien Erg slecht weer 's a- <Maandag8> vonds bij den Brundel geweest. Gezellig gekletst

Dinsdag 9

Er ligt een dikke laag sneeuw. Aan de sluis was het druk sneeuw ge <...> Er lag in de wijde omtrek geen sneeuw meer

Zaterdag 13

De Russen zijn een geweldig offensief begonnen. Met onweerstaanbare kracht rukken ze op naar Berlijn Warschau en Krakau liggen reeds ver achter hen

AANTEKENINGEN

9 sept. Het gaat zo geweldig vlug met 't geallieerde offensief dat wij 't niet bij kunnen houden. Vanavond werd er gemeld dat de Engelsen al in Breda zitten over een paar dagen zijn wij vrij

Zaterdag 20 Januari 1945

De honger in de steden moet verschrikkelijk zijn In Rees is een groot kamp van Nederlandsche mannen uit de grote steden De behandeling moet verschrikkelijk zijn Vele

zijn totaal verzwakt van honger en kou ze hebben verschrikkelijk last van ongedierte Er moet een besmettelijke ziekte uitgebroken zijn

27 januari 1945

Het is van de week verschrikkelijk koud geweest. Toen de sneeuw gedooid was kwam er weer een nieuw pak. De Russen rukken geweldig op. Ze zitten op 150 km van Berlijn

30 Januari

't dooit gelukkig weer 't Is vandag de 13^e verjaardag van de machtsovername. Hitler heeft gesproken. Hij heeft iedere Duitser ziek of gebrekkig opgeest voor de oorlog. Wir capituleren niemals

1 febr

De ~~Dui~~ Rus zit nu 90 Km van Berlijn

2 febr

De <...>fabrieken in Hutten en Emmerich gebombardeerd De brug in Wezel gebombardeerd

5 febr

Vanavond hebben de Duitsers lichtcontrole gehouden. Heel Netterden hing

8 febr

Gisteravond stond Heel Emmerich en Kleef in 't licht. De vliegtuigen kwamen heel laag over. Ze hebben de hele frontlijn langs tot Krefeld gebombardeerd. Veel mensen van de andere 'kant' kwamen hierna toe gevluht. Toen wij een uurtje op bed lagen begon 't spul weer.

9 februari

De hele morgen zijn de vliegers in bombarderen op alle mogelijke plaatsen Emmerich Vrsasselt Praest Zevenaar Terborg Aalten. De heele dag al een aanhoudend trommelvuur aan 't front Een hoop Enschedeers zijn er na 't bombardement vandoor gegaan. Gisteren is er een hier verdronken bij een poging om over de wetering te komen. De Engelsen trekken nu op door het Reichswald naar Kleef

10 febr 11 febr

Lobith Tolkamer en Spijk moeten evacueren. De Spijken moeten over Duitsland en komen hier weer binnen Een treurig. Dit zijn meest ook arme mensen en hebben niets bij zich. Ze komen hier in de school. 't Eten komt van de Hameland

15 febr

't trekt trekt hier geregeld met Duitse evacués Die mogen wel alles meenemen Vele blijven in Netterden hangen of slapen hier. De Engelsen hebben nu Kleve bezet en gaan nu in de richting <...> Goch Ze hebben de linker Rijnsoever bij Emmerich bereikt. Ook Herwen en Aerdt moet evacueren. 't Verschrikkelijk zoals de mensen overal weg en op een hoop gejaagd worden. Nu moeten alle Gelderse evacués weer terugkomen uit Groningen en Friesland. En alle Limburgers hier moeten naar 't Noorden

16 februari

't Was vandaag weer druk in de lucht. Rees en Empel zijn zwaar gebombardeerd. Ook weer geweldig artillerievuur. Van de week zijn er in 'sHeerenberg veel granaten terecht gekomen. Er is veel kapot

10 februari

Men zegt dat de Engelsen Goch zijn binnen gerukt. 't Schiet lang niet hard genoeg op. Was er maar een eind aan. De Engelsen hebben bij (?) Calexar 500 pantsergrenadiers gevangen genomen die blij waren dat ze nu van de Krieg af waren En zo denkt 't merendeel er over schoot 't maar op

25 februari

De 14^e Februari is Steven Loeff gestorven in Borculo. 't Is hier de laatste dagen veel drukker geworden met soldaten En er komen ook geregeld Todt-arbeiders graven. Ze maken hier mitrailleursnesten. De sluis hebben ze ook dicht gezet zodat 't water niet meer weg. Als 't enigszins helder is zijn de vliegers er. Geen auto of kar is dan veilig op de weg. In Netterden staan wel 40 vrachtauto's in boerenschuren. De geallieerden zijn bij Aken Düren een offensief begonnen

27 febr.

Ze staan nu 10 Km van München Gladbach en 20 Km van Keulen.

4 Maart

Roermond en Venlo is gevallen Ook Erefeld en Winsen Weetze en Kevelaer en nog andere plaatsen. De Duitsers trekken zich terug achter de Rijn. Ze staan bij Duisburg aan de Rijn en vlak voor Keulen.

7 maart

Keulen is gevallen. De Duitsers hebben nu op enkele plaatsen nog bruggehoofden oa bij Wesel over de Rijn. Dat wordt geregeld gebombardeerd. Berlijn wordt de laatste dagen 2 maal daags gebombardeerd. De leiders Stalin en Churchil en Roosevelt hebben laatst een conferentie gehouden op de Krim. Daar werd o.a. besloten dat de Russen Amerikanen en Engelsen en Fransen Duitsland bezetten zullen. De laatste dagen worden er weer veel V1 afgeschoten.

8 maart

De laatste dagen is het hier geweldig druk aan de grens in Emmerich is 'n groot reservoir van Olie kapot geschoten En nou loopt het zo maar weg. Duizende liters. Nu trekt 't hier hele dagen met bussen blikken en flessen om olie te halen. Er schijnt wel veel te zijn. Want de oliestroom houdt al een week aan. Gister was kapelaan Savenije bij ons. We hebben als vanouds gepraat over Gendt. 't Was echt fijn.

AANTEKENINGEN

Albert Koef.

Boreulo.

Gestorseke binnenweg.
27/1

Theo. Moed.
Afschrijven
Etken Geld

AANTEKENINGEN

11 2.91

40.40

92.7

12.90

59.10

40.
15.-

AANTEKENINGEN

manege
Mansche
Gunnado

DEZE AGENDA BEHOORT AAN:

E.A.M. v. Driel evacu  uit Gendt (Betuwe)

Bij ongeval verzoeken te verwittigen:

J.M. v. Driel

Maandag 1 Januari 1945

Alweer een nieuwe bladzijde van de historie

Dinsdag 2

't schaatsen is gedaan De dooi is ingetreden

Vrijdag 5

Jan

7 zondag

Vader en ik zijn gisteren naar Etten en Silvolde getippelt. Vandaag weer heimw rts.

Vanmiddag sneeuwbuien

9 dinsdag

Er ligt een dikke laag sneeuw. Aan de sluis was 't druk met sneeuwballen gooien

Zaterdag 13

De Russen zijn een geweldig offensief begonnen. Het

Donderdag 15

W.v.K. 24j.

Donderdag 1 maart

Maart zet goed in met Maartche buien

7 woensdag

Vandaag hadden wij bezoek van Kapelaan Savenije

Donderdag 8

De Duitsers Geallieerden zijn in de Eifel 50 Km opgerukt. Ze zijn de laatste 48 uur 100 Km opgerukt en zitten 5 km van Bonn.

Vrijdag 9

Ze zijn bij Bonn de Rijn over en hebben een bruggehoofd gevormd van 18 Km breed en 8 Km diep naar men zegt. Vannacht het front bij Wesel gebombardeerd.

Zaterdag 10

Gister de hele dag overtrekkende bommenwerpers <...> lieten in Gendringen de bommen los. Veel schade en 2 doden De Geal hebben tussen Bonn en Koblenz bij Remagen een sterk bruggehoofd gevormd. <...> en Bonn zijn gevallen. Bij Woeste Hoeve is Rauter neergeschoten. Daarvoor zijn 117 Nederlanders gefusileerd.

11 zondag

't Bruggehoofd bij Wesel is in elkaar gestort

12 maandag

't is hier overal geweldig druk met soldaten In de school liggen 3 à 400 O.T. mannen uit Rotterdam Den Haag. Zien verschrikkelijk uit.

14 woensdag

Vandaag was Agatha hier uit Borculo. 't Is prachtig weer vandaag. Druk met vliegers en met flak.

Donderdag 15

Vanmiddag naar Varselder. Onderweg nog in 'n sloot gelegen voor een <...> aanval. Wat ging dat te keer.

Vrijdag 16

Vanmorgen vanuit Etten vertrokken 't was gelukkig mistig weer. Nog even in Beltrum aangeweest. Toen door naar Borculo.

Zaterdag 17

't is hier rustig tegen Netterden. Je hoort niets en bijna geen soldaten. Wel hoor je de V af en toe. De amerikanen rukken op door de Eifel. De gehele westelijke Rijnsoever is nu in geallieerde handen behalve in Karlsruhe daar hebben de Duitsers nog een klein bruggehoofd

25 zondag

De bruggehoofden breiden zich uit. Vanuit Remagen is ook een offensief in gezet. Er is nog steeds geen georganiseerde <26 maandag> tegenstand. Bij Rees wordt 't meest verzet geboden door Falschirmjäger De vier bruggehoofden bij Wesel zijn tot een samengevoegt. Ze staan aan de <27 dinsdag> rand van Duisburg. Aan de andere zijde trekken ze in de richting Emmerich. Van alle bruggehoofden rukken de geallieerden op en maken grote omsingelingsbewegingen. De boeren moeten geregeld voor de Duitsers fahren Ander vervoermiddel hebben ze niet meer. De benzine is zeer schaars. De treinem zijn kapot lopen niet meer.

Donderdag 29

Jo C. 19j.

In het Engelse Lagerhuis werd aangedrongen op een spoedige bevrijding van Nederland daar de nood in het westen ontzettend is

Vrijdag 30

Dinxperlo en Mechelen vrij werd er vandaag gemeld. Nu zullen ze in Netterden ook wel vrij zijn. Het leger van Montgomery zit in de buurt van Münster. Het wordt echter geheim gehouden waar de tank <zaterdag 31>spitsen zich bevinden Het Ruhrgebied is bijna

omsingelt. Frankfurt is in Engelse handen Wurtenburg Giesen Kassel Schweinfurt Gemunden worden reeds genoemd

Vanmorgen was er opwinding in Borculo. Men zegt dat de Engelsen op komst. De Duitsers vluchten weg. De N.S.B.'ers weten geen raad om weg te komen en wij lachen als 't toch eens waar is De mitrailleurs horen wij al. De eerste tanks zijn doorgekomen Enkele boerderijen aan de Needsche weg gingen in vlaggen op.

Zondag 1 april

Onze bevrijders zijn werkelijk gekomen. De beste aprilgrap die we ooit hebben meegemaakt. Bij ons in de buurt werd nog een boerderij 't slachtoffer van die smerige moffen. 1 partisaan werd gedood <2 maandag> Heel Borculo is in vlaggetooi. De straten vol met mensen die elkaar feliciteren en niet weten wat ze moeten doen van blijdschap. Onderduiken is voorbij De ban is gebroken. 't Is geweldig zoo'n <3 dinsdag> materieel er onafgebroken door de straten trekt. Tank aan tank richting Enschede dat ook al bevrijd is. Ze gooien sigaretten en chocolade uit. 't Is niet te beschrijven wat <4 woensdag *Tante Marie*> wij voelen vrij na vijf jaar dwingelandij. In Lochem wordt nog hevig gevochten Wij zijn nog niet geheel vrij van de angst voor de moffen en de vliegtuigen daar voor hebben we er te lang onder gezeten langzaam wennen wij aan 't gevoel van vrij zijn

Donderdag 5

De troepen die ons met Pasen bevrijd zijn onverwachts bij Aalten ons land binnen gekomen. Er werd geen schot gelost. De Duitsers waren volkomen verrast. Lochem is gezuiverd maar staat onder Duits artillerievuur. Ze hebben een bruggehoofd over het Twente-Rijnkanaal. In Zutphen wordt hevig gevochten. Ze <zaterdag 7> zijn ook de IJssel over. Ook de Betuwe is van Duitsers gezuiverd. Ze zijn na een kanonade van 4 uur Arnhem binnengetrokken. Dat schijnt echter nog niet mee te vallen. Vandaag gaan Agatha en ik naar Netterden. 't Is Prachtig weer. De wegen zien er verschrikkelijk uit van al die tanks. We zien onderweg een enkel afgebrand huis over 't algemeen heeft 't niet veel geleden

8 zondag

In Netterden was alles gelukkig nog goed en gezond. Ze hebben hier wel in angst gezeten. 8 dagen in de kelder onophoudelijk granaatvuur. Bijna huis voor huis moest veroverd worden. Er is nogal veel schade aan de huizen. Maar we zijn die rotmof kwijt. Als nu het westen ook maar gauw bevrijd wordt want die zitten er 't hardst op te wachten.

10 dinsdag

En nu is het afwachten tot wij weer naar Gendt terug kunnen. Voorlopig is nog alle civielverkeer verboden Militair gaat <11 woensdag> voor en alles wordt gezet op een spoedige bevrijding van 't westen en einde van de oorlog. Wij horen niet veel berichten daar er geen stroom is. Alle mensen zijn druk om de oorlogschade zoveel mogelijk te herstellen

Donderdag 12

De Canadezen zijn bij Twello de IJssel overgestoken en vandaar opgerukt richting Apeldoorn

Vrijdag 13

De boeren werken hard om de achterstand op 't land in te halen. Er zijn ook veel werkpaarden verloren gegaan.

17 dinsdag

Roosevelt is gestorven. Een groot vriend van Holland is heengegaan. Mogen wij hopen dat zijn opvolger zijn idialen zal nakomen Te vroeg is hij gevallen.

18 woensdag

Arnhem is (al een paar dagen) eindelijk bevrijd en Apeldoorn. Ze maken nu de weg Nijmegen Arnhem in orde. Nu kan er eindelijk gewerkt worden aan de terugkeer naar de Betuwe

Vrijdag 20

Mijnheer Braam weer in functie met enige hulpcommiezen. Er komt hier ook nog militaire grenswacht van Hollandse militairen

Zaterdag 21

De Russen rukken op naar Berlijn

22 zondag

De bevrijding van het westen is vrijwel hopeloos. De Duitsers verschansen zich achter de waterlinie. Ze hebben grote stroken geinundeerd.

23 maandag

Ook in Italië zijn de geallieerden het offensief begonnen. Ook de vrijheidstrijders in het noordelijk deel van Italië nemen daar aan deel. De Duitse weerstand gebroken.

24 dinsdag

Roosevelt is gestorven. Een groot verlies van de geallieerden. Een groot vriend van Holland is heengegaan. (Dit was al een week geleden)

25 woensdag

Aan de Grebbelinie wordt hevig gevochten. President Truman is opvolger van president Roosevelt. In West Nederland worden door bommenwerpers voedsel neergeworpen.

30 April H.K.H. Prinses Juliana

29 zondag

't is hondeweer Echt April Ze zeggen dat Himler onvoorwaarde overgave aangeboden heeft aan Engeland en Amerika. Hij zal het ook aan Rusland moeten doen

30 maandag

Er gaan geruchten Hitler zou dood zijn. Goering zou doodgeschoten zijn. Musolini ook. Hitler zou de macht hebben overgedragen op Himler die gecapituleerd heeft.

Dinsdag 1 mei

Climax van 't drama. Het einde van de Duitsland in de afgrond geworden heeft en heel Europa probeerde mee te sleuren. Hitler is nog niet niet dood München is in Amerikaanse handen

2 woensdag

Maandag hebben ze weer voedsel afgeworpen boven Den Haag Leiden en Rotterdam. In totaal 1.250.000 Kg levensmiddelen. 9/10 deel van Duitsland is in geallieerde handen. In Berlijn wordt nog hevig gevochten. Van verschillende gebouwen waait reeds de Russische vlag.

Donderdag 3

Berlijn is gevallen Dönitz is de opvolger van Hitler die zich zelfmoord heeft

Vrijdag 4

Vanavond kwam het bericht dat de Duitsers in Holland en Denemarken West Duitsland gecapituleerd ~~heeft~~ hebben. Wij hebben de hele avond gehost met de Tommy's <zaterdag 5> Overall hangen de vlaggen uit. Iedereen is blij West Nederland is vrij Na 5 jaar slavernij. Ook in Duitsland loopt 't op een eindje. Hier liggen op 't ogenblik Tommy's ingekwartierd die de pijpleidingen van Cherbourg naar Duitsland aan moeten leggen Frans is thuis

6 zondag

Vandaag was er in Netterden een optocht georganiseerd

7 maandag

Onvoorwaardelijke overgave van Duitsland. Dit is de grote dag voor de Tommy's The war is finish Wir kapituleren niemals zei <8 dinsdag> de führer. De capitulatie werd geteekend. De Canadeesche en Hollandse soldaten werden in Holland met onbeschrijfelijke geestdrift <9 woensdag> begroet. Hier gold het eerst recht bevrijding. Ook H.M. de Koningin en Prinses Juliana zijn in Holland. Vanavond is het Tommybal voor heel Netterden toegankelijk en vanmiddag worden de kinderen getraceerd door de Tommy's

Donderdag 10

Vandaag werd de optocht nog mooier dan Zondag herhaald Een pseudo Prins Bernard en Hitler spraken een rede uit 't was werkelijk prachtig. Er kwam in voor aan ruiters en muziek opende de stoet. Daarop volgde de wagen met Hitler en Musolini met Hitler jugend 't geheime wapeneen wagen met G.T 'n wagen met de <...> van de Todt. Een U boot Wir fahren gegen England 'n wagen van de was aan de Siegfriedlijn. Hitler op de puinhopen met Goering en Goebels. De Volkssturm en Duitse evacués Een wagen met de Vredesengel omgeven door bruidjes en een wagen met de Koninklijke familie met militaire lijfwacht en een wagen van de vredesconferentie van San Francisco. Er wordt thans 20-30 miljoen Kg voedsel per dag in Rotterdam aangevoerd.

13 zondag

Gisteren kwam vader thuis uit Gendt. Hij was gelukkig niet zo pessimist als Frans Na de Pinksteren zullen wij ook wel terug gaan in het <...>hok

14 maandag

Mensen wier huis nog bewoonbaar is gaan bijna allemaal terug. Kersten is bij 't opruimen van mijnen een been afgeslagen.

15 dinsdag W.K. 23 j.

Generaal Winkelman en luitenant kolonel baron van Voorst tot Voorst zijn uit de krijgsgevangenschap in Nederland teruggekeerd. Hier worden overal vrouwelijke hulpkrachten georganiseerd voor verzorging der repatrierenden en voor sociale hulpverlening in de geteisterde gebieden. Vanavond kwamen er een paar Tommy's praten en 'n paar <...> Tommy's komen hedenavond praten heel gezellig

Donderdag 17

We hebben een prachtig voorjaar af en toe is 't een paar dagen van streek maar dan is 't weer mooi. Wij zitten veel buiten.

Vrijdag 18

De Nederlandsche bisschoppen hebben hun eerste bijeenkomst gehouden in bevrijd Nederland in Den Bosch

Zaterdag 19

Vanavond is 't weer dansen. Frans en vader zijn thuis. Thans is besloten dat wij Donderdag naar Gendt gaan Er is in Gendt weer een ongeluk gebeurd net de mijnen. Stef Nissen werd gedood. In de krant stond een stuk over de vergeten de gevangenen van Dachau. De laksheid van de officiële instanties werd gehekeld en een heldenonds werd gesticht

20 zondag

Dat de H. Geest met zijn zevenvoudige gave in bijzonder met de liefde over ons nederdalen voor de opbouw van 'n nieuwe wereld. Vanavond verraste ons een onweersbui en de lang verwachte <21 maandag> regen gutste neer over 't land Wel jammer voor de Nettersche optocht die vandaag in Ulft herhaald zou worden

22 dinsdag

Vandaag een drukte met inpakken en afscheid nemen. We hebben weinig maar toch weer veel

23 woensdag

De tijd van evacuatie ligt nu spoedig achter ons We nemen afscheid van de achterhoek en nemen de beste herinneringen mee. Vanavond, de laatste. Was 't heel gezellig. Henk spaalde mondharmonica en wij hebben geswingd. Jozef Daniëls was er ook

Donderdag 24

Vandaag gaan wij 'der weg zurück' Gelukkig houdt 't weer zich goed. Aan 't veer was 't geweldig druk Eindelijk weer in de Betuwe na zeven maanden en 10 dagen Wij voel <vrijdag 25> den ons weer direct thuis Maar 't is hopeloos zoals alles er bij ligt. Doorneburg gaat 't nogal 's avonds hebben we op verschillende plaatsen een kijkje genomen maar 't is <zaterdag 26> overal even treurig In onze straat blijven maar twee huizen staan de rest wordt gesloopt. Er zijn hier van de winter nog veel bommen gevallen. Wij hebben onze nieuwe woning de kippen keet al aardig op streek. 't Ziet er heel gezellig uit. Vanmorgen ben ik naar Lent geweest bonnen halen en heb ik tante Marie weer gesproken. In Lent is het tamelijk goed net bij de brug Bommel is ook veel kapot Haalderen is bijna geheel verwoest.

Leemstraat 80

Zondag 27

De noodkerk was vanmorgen propvol. Wij moeten allemaal staan. En nu zijn alle mensen er nog niet eens. Vanmiddag met frans naar Netterden. Kijken of de kermis nog wat geeft.

28 maandag

In Netterden was het dooie boel 't lag aan de de Tommy's 't lag aan 't bier no dansen Even de kennissen opgezocht en toen weer terug. Onderweg verraste ons een onweersbui. Wij schuilden net op tijd bij cafe de <...> <29 dinsdag> en troffen daar Gert Rensen Daar zijn we met mee gegaan en hebben nog even gedanst in Beek In Zevenaar hebben we overnacht en toen naar huis terug. In de krant stond zaterdag een mooi stukje over de ver- <30 woensdag> geten Betuwe Dat het de hoge autoriteiten niet interesseerde hoe de mensen in de Betuwe leefden en streden tussen de puinhopen en de loerende gevaren van mijnen De kapelaan kwam ons gisteren vorderen voor de hulpactie verdeling van levensmiddelen

Donderdag 31

Riet 21j.

Ieder gezin krijgt een aardig pakket. Er komt ook hulpverlening van 't allernoodzakelijkste huisraad. Bernard en Leni Geurtsen waren vandaag hier. 't Was <vrijdag 1 Juni> hun erg tegen gevallen hier. De distributie van levensmiddelen is thans aardig goed. We krijgen genoeg brood en suiker in de week weer zeep en eipoeder.

Zaterdag 2 Juni

Er zijn hier een 16tal meisjes gekomen voor sociale gezinshulp Volgende week beginnen ze hun werk

R. Heijmen

De Nederlandsche Volksbeweging (N.V.B.) heeft een oproep gericht tot het Nederlandsche volk. Zij streeft naar een- <4 Maandag> heid onder de politieke partijen. Dit werd ondertekend door veel vooraanstaande Nederlanders. De N.V.B. is ontstaan in gijzelaarskampen van Michielsgestel.

6 woensdag

De dag der invasie Vanmiddag kwamen Eugene Rodemont en Wim de Klein ons opzoeken. Ze waren geschrokken van de kapotte boel hier.

Donderdag 7

Vanmorgen was Mr Dinnesen hier. Die was ook heel uit de tijd. Zo was het hem tegengevallen. De heropening is vastgesteld op september Maar er zullen voordien nog heel wat moeilijkheden overwonnen moeten worden. De school is beschadigd en 't leermateriaal is weg of onbruikbaar

Zaterdag 9

Overall waar je komt is 't zelfde wordt er gekankerd echter niet zonder reden. Het M.G. vooral is erg onpopulair Ook met de hulpverlening is het lang niet zoals het zijn moet. 't Duurt ook allemaal te lang. De mensen uit 't niet getroffen deel van Nederland beseffen nog lang niet hoe groot de nood hier is.

10 zondag

De koningin heeft isteren een bezoek gebracht aan Nijmegen zijn is ook in Groesbeek geweest

11 maandag

Van de week zijn de Gendtse druk geweeat om de hui

13 woensdag

H.S. 25j.

Zaterdag 16

Deze week zijn Pastoor Mathijssen er geweest en Wim Klappers. Deze week is ons huis afgebroken 't lijkt nu helemaal een troosteloze puinhoop

17 zondag

De Achterhoek was in de Betuwe Jozef en Maria Daniëls waren hier op de kersen 't was prachtig weer

18 maandag

De geallieerde militairen zullen de verkeersweg antwerpen Nijmegen verbeteren. Ook de spoorlijn zal onder handen genomen worden.

19 dinsdag

De minister van binnenlandse zaken heeft een bezoek gebracht aan de Betuwe. De verschillende burgemeesters gaven een uiteenzetting van de problemen waarvoor de

Betuwe zich gesteld ziet waarop de minister antwoorde dat de toetsnd de volle aandacht der regeering had

Donderdag 21

Gérard van Heek

In de krant stond weer een noodkreet uit Arnhem dat thans nog niets voor de geteisterde gebieden gedaan wordt. Wanneer ieder in Nederland wist hoe erg 't was dan zou die onbegrijpelijke laksheid wel verdwijnen

Vrijdag 22

[De koning van België](#) is van plan weer terug te komen De rechtse steunen hem maar de linkse zijn erg tegen hem gekant

Zaterdag 23

Ans

Van de week was Gerrit Rutten hier geweest. Louis Frequin schrijft geregeld kernachtige stukjes in de Gelderlander over de nood in de getroffen gebieden De Betuwe Noord Limburg Arnhem enz Hij schrijft ook Ze worden geholpen maar te bureaucratisch en te onbegrijpend tegenover de verschrikkelijke nood van dit volk

24 zondag

De kersentijd is al voorbij 't is van 't jaar niet veel geweest ze waren erg duur

25 maandag

Moeke

Er zijn 30 werklui gearriveerd om de pastorie te restaureren en de kerk te slopen

26 dinsdag

Vandaag zou de Koningin een bezoek afleggen aan de Over-Betuwe maar op 't laatste oogenblik werd de route gewijzigd en ging ze naar de beneden-Betuwe

27 woensdag

Men is thans overgegaan tot de stichting van het Centraal Comitee Herstel Betuwe waarin alle instanties en beschikbare krachten zullen samenwerken.

Donderdag 28

Agatha L. 26j

De conferentie te San Francisco is geeindigd De koningin heeft het nieuwe kabinet ingeleid en premier Schemerhorn heeft een regeringsver- <vrijdag 29 Z>H>K> Prins Bernard> klaring afgelegd. Eindelijk is er bericht gekomen van Van Hal. Hij is van de winter in Buchenwald gestorven.

Zaterdag 30

Eindelijk zijn de moffen aan het mijnenruimen onder bewaking van Engelse militairen Er zullen ook 1000 S.S.ers aan het werk gezet worden onder bewaking van Nederlandse stoottroepen. Vanmorgen is Gérardje van Heck begraven.

Zondag 1 juli

't is knudde met 't weer niets dan buien

2 maandag

Als je al de berichten hoort die de E

9 maandag

Hedenmorgen werd afgekondigd [Bankbiljetten van f100](#) moeten worden ingewisseld leverd Eindelijk dan eens maatregelen betreffende de geldkwestie

15 zondag

Vanmorgen was er een brief van de bisschoppen die nog eens de afgelopen 5 jaren Duitse overheersing schetsten en ons aanspoorde niet haatdragend te zijn

Donderdag 19

De Big Three houden een conferentie in Potsdam President Truman heeft de Amerikaanse vlag gehesen op de puinhopen van Berlijn Over de aard der besprekingen wordt officieel niets losgelaten.

Zaterdag 28

Bij de verkiezingen in Engeland is Labour partij als overwinnaar uit de strijd gekomen [Atlee](#) wordt nu eerste minister

Zaterdag 4 augustus

Het prinselijk gezin heeft weer zijn intrek genomen op Soestdijk. De conferentie in Potsdam is ten einde een communiqué werd uitgegeven. Buiten de afschaffing van alle Duitse strijdkrachten volledige opheffing van het <...> vergoeding in naturasnelle en vastberaden berechting oorlogsmisdadigers. Geen vernietiging of slavernij van 't Duitse volk. Vandaag komt veldmaarschalk Montgomery in Nijmegen.

5 zondag

Aan Japan werd een ultimatum gesteld of capitulatie of vernietiging Japan heeft 't afgewezen

7 dinsdag

Lord Alexander gouverneur geworden van Canada

8 woensdag

Amerika heeft de hele wereld met ontzetting vervuld met de ontdekking van een nieuw wapen de atoomsplitsende bom deze bom heeft een 2000 x grotere vernietigingsvermogen als de 10 tonners die boven Duitsland werden afgeworpen Een nieuwe oorlog <donderdag 8> zal de wereldvernietiging betekenen. Deze nieuwe bom werd reeds op Hiroshima en Nagasaki geworpen. Dagenlang hingen de dikke rookwolken boven de stad Een oppervlakte van 7 km² wordt door deze bom totaal verschroeid Japan heeft 't verklaard het ultimatum van Potsdam te aanvaarden indien dit echter niet inhoudt dat de keizer in zijn souvereiniteit zal aangetast worden. Minister sprak gisteren voor de radio over het commissariaat noodvoorzieningen. Het commissariaat is opgericht om te zorgen dat de mensen in de getroffen gebieden deze winter niet kreperen. Ook zullen arbeiders die op wachtgeld staan in deze gebieden te werk gesteld worden

12 zondag

Het is wel nodig dat er meer hulp komt want de meeste mensen zitten niet eens droog. Het schiet niet op met herstelwerkzaamheden Deze week heeft de <13 maandag> wederopbouw vacatie terwijl de mensen hier nog niet droog slapen kunnen De geallieerden hebben de voorwaardelijke overgave voorwaardelijk aangenomen. <14 dinsdag Japan heeft gecapituleerd Britse troepen zullen Indië bezetten.

15 woensdag

Herdenking van de moord op 5 gijzelaars die op 15 aug. 1943 gefusileerd werden. Al een paar dagen niets dan regen.

Zaterdag 18

De arbeiders in Rotterdam staken nog steeds de schepen met levensmiddelen kunnen niet gelost worden drie schepen met graan gingen naar Antwerpen

19 zondag

Riek is jarig vanavond fuif

22 woensdag

Vandaag zijn Maria Daniëls en Dorus Smit getrouwd. In Doornenburg is 't bevrijdingsfeest. Ze treffen het niet met 't weer.

Donderdag 23

Vanavond stond er een stuk in de krant over de Canadezen en de Hollandse meisjes

Zaterdag 25

In Arnhem wordt een film gemaakt The Battle of Arnhem van de hevige strijd die zich vorig jaar daar heeft afgespeeld. Admiraal Helfrich is de Nederlandse vertegenwoordiger bij de capitulatie van Japan.

Donderdag 30

Morgenmiddag wordt er in het stadion te Amsterdam een herdenkingsspel opgevoerd van de gevallen 1940-1945

Vrijdag 31

Voor 't eerst na 6 jaar viert Nederland weer Koninginnedag. Wij zijn dankbaar en blij omdat God de Koningin en ons gespaard heeft en wij deze weer in volle vrijheid kunnen vieren.

Zaterdag 1 september

Zover nu is na te gaan zijn er in de Duitse concentratiekampen 26 miljoen mensen omgekomen in Buchenwald 1400 per dag Een verschrikkelijke bloedschuld heeft Duitsland op zich geladen. Als ik Duitser was zou ik niemand meer aan durven kijken.

2 zondag

2-9-44 ben ik 't laatst in Nijmegen geweest voor de grote strijd om Nederland. De toestand was toen al erg onrustig. De historische dagen naderen weer.

Zaterdag 8

De G.G. van Indië komt dezer dagen in Nederland aan.

9 zondag

Vredeskermis is in Elst. Ik ben bij tante Mies gelogeed

11 dinsdag

Anny Braam Kompas<...>

12 woensdag

Minister Lieftink kondigde de lang verwachte geld zuivering aan. 26 september wordt al 't nu circulerende geld ongeldig. Men ontvangt dan per persoon f10,- nieuw geld. De black market is lamgeslagen kermissen vallen in duigen.

Donderdag 13

In Elst kwamen de laatste dagen 4 doodsberichten binnen van Erdkamp, Hoek, Geerlings en Kammeraat. Zij zijn in Duitse concentratiekampen gestorven.

Vrijdag 14

't is vandaag een jaar geleden dat Maastricht bevrijdt werd. Wij herdenken de vele Amerikanen die daar het leven lieten. Wij gedenken ook de drie gijzelaars die vorig jaar op deze dag werden neergeschoten in Elst.

17 maandag

Heden is 't een jaar geleden dat de grote aanval op Nederland begon. De 82^e Amerikaanse Airborne Divisie komt naar Nijmegen om deze dag te gedenken en burgers te onderscheiden die hun zo moedig geholpen hebben bij deze geweldige operatie

Donderdag 20

Vandaag en morgen bevrijdingsfeesten in Lent Er was een kinderoptocht die heel aardig was 's avonds dansen

Vrijdag 21

Voor de middag allegorische optocht die af was, moeite noch zorg waren gespaard. 's Middags volksspelen 's avonds bal

Zaterdag 22

Vanavond bij oom Gerard buurtfeest

24 maandag

In Gendt is er va de lko een grote loterij op touw gezet van adoptie(?) goed. Hoofdprijs was een fokvarken Wij waren echter niet gelukkig en kregen een paar prulletjes

26 woensdag

Er is een plan gereed gekomen voor wederopbouw van onze schuur voor noodwinkel slachtplaats en worstmakerij. 't Wacht slechts op goedkeuring van de commissie voor materiaaltoewijzing en dan kan er begonnen worden

Donderdag 27 Gisteren is al 't lopende papiergeld ongeldig geworden. Wij moeten het nu doen met 't tientje per persoon dat ons de vorige week gegeven is Volgende week krijgt ieder gezinshoofd f100,- op z'n geldkaart

Zaterdag 29

In 't verre oosten is de toestand nog lang niet pluis. Op Java heeft Soekarno leider van de nationalistes verklaard geen Nederlandsch gezag meer te dulden. De [Engelse Generaal Christison](#) schijnt hem te erkennen. Hun houding is in ieder geval te slap waarschijnlijk wel omdat ze over te weinig troepenmateriaal beschikken.

30 zondag

Tonny is jarig onder gelukkiger omstandigheden dan vorig jaar Gonny en Marietje zijn hier gisteren naar toe geweest. Gedenkdag van de slachtoffers van de Dorpstraat

Maandag 1 oktober

Anneke en ik zijn naar Arnhem geweest op de stuka. Directe resultaten nihil.

2 dinsdag

Naar Herwen om de voorbereidingen te treffen voor de bruiloft van Jan Schaars Gedenkdag van het bombardement van de Leemstraat en de verwoesting van ons huis.

3 woensdag

De grote dag. Het bruidje was ondanks de textielschaarste in het traditionele wit. De bruiloft is reuze geslaagd Er was van alles zat en 't was fijn en de stemming uitstekend. 's Nachts om drie uur staken wij weer de Rijn over.

Donderdag 4

Plechtige requiemmis voor de slachtoffers van de oorlog uit onze parochie.

Vrijdag 5

Ierland schenkt gul aan Nederland. 4000 koeien, 300 werkpaarden 200 ton suiker 200.000 blikvles 20 ton boter 10 ton bacon 10 ton melkpoeder 50 ton kaas alsmede een hoeveelheid textiel

Zaterdag 6

Vandaag trouwt Fré Scholten. Generaal Eisenhower brengt een bezoek aan ons land Het Rode Kruis distribueerde in de Betuwe 13000 pakketten uit Denemarken en Brazilië.

7 zondag

Riet en ik zijn naar Elst geweest

8 maandag

Minister Ringers en Vos bezochten de Betuwe In Nijmegen zijn de verliezen en vernielingen bekend gemaakt 60 straten heel weg 2260 huizen vernield 1300 ernstig beschadigd 400 winkels verwoest. <9 dinsdag> 7 kerken 4 bioscopen 1600 mensen gedood en 3150 voor altijd verminkt. 800 mensen leven nog in de kelders. De G.T.W. bus rijdt weer

10 woensdag

In Haalderen is een G.T.T. man op een mijn gelopen die maar een halve meter van de weg lag. Zijn enkels zijn verbrijzeld.

Donderdag 11

Ook de Eerste en Tweede kamer vergadert weer. De oude leden zijn gezuiverd gehandhaafd tot er nieuwe verkiezingen gehouden worden

Vrijdag 12

De Wederopbouw in Lent vindt steeds weer nieuwe haken en ogen om de opbouw van onze noodwinkel en slachtplaats te vertragen

Zaterdag 13

Ook Gendt gaat zijn bevrijdingsfeest vieren danstenten zijn aanwezig en een draai en zweefmolen ledere buurt zorgt voor een ereboog en er komt ook een optocht met versierde wagens. Onze buurt heeft een boog welke voorstelt "t Wapen van Gendt" Eerste prijs.

14 zondag

Na de H. Nis van dankbaarheid was er vendelzwaaien voor de pastoor, dokter en dominee. 's Avonds dansen veel vreemden en oude bekenden

15 maandag

Vanmorgen was er herdenking van de gevallenen aan het graf van een Engelse soldaat. Heel treffend. Daarna herdenking van de bevrijding en er werd dank gebracht aan 't comité van <16 dinsdag> Weesp(?) aan de kerk voor alles wat zij voor Gendt gedaan hebben. Dinsdagavond was 't geweldig druk veel vreemden Wij hadden een reuze lollig gezelschap ze hadden een <17 woensdag Gonnie 19 j> beetje spraakwater gehad De kapelaand kwamen ook even kijken.

Donderdag 18

Ik heb het druk want volgende week ga ik naar Gorssel voor gezinsverzorgster

Vrijdag 19

't herengood voor de kernvoorziening Betuwe is aangekomen. Frans en Jan hebben ieder een pak en overjas goede stof Engelse snit.

21 zondag

De laatste zondag thuis Vader is er niet erg over te spreken dat ik ga

22 maandag

Vanmiddag vertrokken naar Gorssel Goede reis gehad De eerste dag is het wel vreemd omdat ik geen mens ken.

23 dinsdag

De meeste zijn oud-colonne leden. Er komen er uit Utrecht Friesland Drenthe Overijssel Groningen en Gelderland. 't Hele aartsbisdom is vertegenwoordigd

24 woensdag

Wij krijgen dee week lessen van directeur Groothuys. In leiding volle leven in uitgebreide zin.

Zaterdag 27

Vanmorgen gym gehad 1 les theorie en 1 uur praktijk. We leren dan vooral kinderen bezig houden. Vanmiddag 'n les van de directeur over de liturgie (Vespers Christus Koning)

28 zondag

Christus Koning

Lekker gegeten 's avonds heeft de directeur een Frans toneelspel voorgedragen

30 dinsdag

Vanmorgen hadden we proefwerk van Taal en rekenen Wat hebben we zitten zweten op die doodmakkelijke sommen.

31 woensdag

Vandaag is 't prachtig weer. 't Lijkt wel lente. Hoe 't met de wereldgeschiedenis erbij staat weet ik niet meer. Ik hoor hier niks je ziet geen krant wij zijn als kluizenaars

Donderdag 1 november

Frans

Vanmiddag hebben we een tocht gemaakt in de vrije natuur. Door de uiterwaarden langs de IJssel. 't Was kil weerecht allerzielen 'n mie <vrijdag 2> zerige kille regen. Vandaag praktijkdag in de gezinnen. Ik werk hier in Gorssel

Zaterdag 3

Vanmorgen rijdans. En vanmiddag vrij ik mijn zaakjes eens op orde gebracht

4 zondag

Fijn wandeling gemaakt

5 maandag

Vandaag erg interessante les gehad van Directeur

6 dinsdag

Ze hebben thuis een [Berkel's vleessnijmachine](#) gekocht van de vergunning voor de schuur nog niets gehoord.

7 woensdag

Frans schreef 't is niet erg dat je de politiek niet volgt. Geen krant leest. 't is niks anders dan atoombom Soekarno en Rusland

Zaterdag 10

In Frankrijk is de katholieke partij bij de verkiezingen als eerste tevoorschijn getreden 2de de socialisten 3de de communisten. De Gaulle tot regeringshoofd gekozen.

11 zondag

Vader

4 uur huishoudkunde morgen. Vanmiddag handenarbeid. 't Is echt weer om je neus niet buiten de deur te steken

12 maandag

Wasbehandeling. Inmaak Kamer beurt geven

13 dinsdag

Zangles. Opvoeding. Hygiëne. Verbandleer. Maatschappijleer. Godsdienst. Algemene ontw. Opvoeding Declamatie avond. Alle meisjes hebben iets voorgedragen

Vrijdag 16

Praktijkdag

Zaterdag 17

Gezellig gewinkeld in Deventer De Prinses zou er ook nog komen maar dat werd te laat voor ons

18 zondag

Vandaag hebben we een grote mars gemaakt naar 't Joppe Dordt

19 maandag

St Elisabeth

Dir. Schetste ons de grote betekenis van onze taak als gezinsverzorgster. Wij moeten een propagandafilmjournaal maken

20 dinsdag

De Gaulle heeft de opdracht tot 't vormen van een kabinet niet aangenomen daar hij wel met de M.P.R. en de socialisten wil samenwerken maar niet met <21 woensdag> de communisten. Frankrijk staat voor een crisis. Indonesische burgeroorlog dreigt.

Zaterdag 24

In Frankrijk kabinet gevormd in samenwerking met de communisten. [Bidault leider M.P.R.](#) minister buitenlandse zaken. De Gaulle hoofd der regering.

28 woensdag

Lucy Bernsen

Donderdag 29

Riek de Birk

4dinsdag 4 december

Kinderfeest reuze geslaagd.

9 zondag

Advents- Kerstavond Declamatie en zang

11 dinsdag

Kunstavond Deventer opvoering Elckelijc

Donderdag 13

Huishoudkunde

Vrijdag 21

Huishoudkunde

Zaterdag 22

Naar huis

Achter elkaar arriveerden we allemaal weer thuis. Wat lijkt het toch kaal in Gendt als je een poos bent weggeweest

24 maandag

De aartsbisschop tot Kardinaal verheven

25 dinsdag

Slecht weer Om 12 en 4 uur Nachtmis

26 woensdag

Naamsverandering van de R.K. Staatspartij in Katholieke Volkspartij. Zij staat nu ook open voor niet-katholieken geneigd tot samenwerken met 't personalistisch socialisme

Vrijdag 28

Den heer J. v.d. Meulen tot burgemeester van Gendt benoemd.

Zaterdag 29

Naar Nijmegen geweest en bij tante Marie in Lent.

31 maandag

Bets 23 j

Van oud in nieuw in onze kippenschuur met oliebollen en een cognacje. Broer Heymen Jozef en Otto Daniëls hebben 't met ons meegevierd. Wij zijn het nieuwe jaar begonnen met een flinke wandeling door nachtelijk Gendt.

Adressen

M. v. Driel   Etten
                         Markt 251

The Roelofs   Eindhoven
                         Kloosterdreef 60

Fré Scholten   Arnhem
                         Sweerts de Landasstraat 44

Fam Scholten   Arnhem
                         Apeldoornse weg 41

Agatha Loeff   Borculo
                         Geestersche Binnenweg 27

Joseph Daniëls   Noord Oost Polder
                         Enservaart 18 N.O.P. Kampen (O)

Truus Hofsteeg   30 dec
                         Laren N.H.
                         Nieuwe weg 41

Jan
Riet Cornelissen 19 augustus 21

Gezinsverzorging Betuwe 3 weken opleiding 200 meisjes kosten f50.000 Bisschoppelijke hulppactie financiert

20 Oct juffrouw Bük..
18 Dec Marietje Hofstede
28 Nov Leny Berns
29 Nov Riek de Birk

Aanteekeningen

Visites afleggen bij Daniëls Geurtsen Kamps Meijer de Bruin ... de Klomp Terhorst Bus. Levensmiddelen inpakken kleren messen en vorken stamper pannen zaag oude frame klompen Terhorst tassen. De vlag tafelmessen bij Geurtsen. De boter in de kelder aardappelbonnen naar Geurtsen brengen. Meel bij Terhorst afrekenen evacuatiegeld en vlees afhalen in Gendringen Bus melk afrekenen een emmer opscharrelen jurken opstrijken schoenen op de leest zetten Geurtsen emmer en jas halen waterketel fietsframe klompen tassen doozen

Take all your troubles in an old kitbag and smile smile smile

Wereldvrede

Radio kibbels klassenhaat
Twist in Kamer en in Raad
Tweedracht tussen zus en broer
tussen stedeling en boer
tussen wijzen en tussen dwaas
tussen knecht en tussen baas
tussen zeurkous en causeur
tussen wandelaar en chauffeur
tussen kinderen en ouders
tussen drinkers en onthouders
tussen werkende en stakers
overheid en oproermakers
tussen dieven tussen helers
tussen vuur'ge voetballers
strijd in't huwelijk burenruzie
Wereldvrede? Een illusie.

A rectangular piece of aged, yellowish paper with handwritten text in cursive. The text is written in dark ink and reads: "Take all your troubles in an old kibbel and smile smile, smile." The paper has a slightly textured appearance and some minor discoloration.

Take all your troubles
in an old kibbel and smile
smile, smile.

'Dagboek van Betsie van Driel' is in licentie gegeven volgens een [Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel 4.0 Internationaal-licentie](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Frans Leferink